

A light gray background collage featuring various musical instruments and a large treble clef. The instruments include a violin, a piano, a double bass, a trumpet, a guitar, and a harp. The text is centered over this background.

LA MÚSICA EN EL PROYECTO FILOSOFÍA 3/18

Programa: JUGAR A PENSAR

Jugar a pensar es un programa que pretende introducir a los niños y niñas de 3 a 6 años en el trabajo sobre las habilidades de pensamiento, a través de Juegos, cuentos y arte. Los y las alumnas practican las habilidades mientras dialogan después y mientras realizan un juego o trabajan un cuento u observan una pintura. Ahora añadimos la música, así que nos movemos entre los juegos y el arte en general.

La educación a través del arte tiene una antigua tradición que la sostiene y unos buenos replanteamientos que la actualizan, por tanto, no puede ser considerada como una disciplina de segunda clase en un currículum escolar obligatorio.

El trabajo a través del arte, en general, y de la música, en particular, permite:

a. Favorecer una observación auditiva atenta para poder dialogar y así enriquecer aún más las experiencias estéticas. Hemos planteado el apartado de música como una aportación al desarrollo expresivo del lenguaje, especialmente al lenguaje de la escucha.

b. Elaborar criterios personales propios, conscientes y argumentados que, no obstante, no afectan al juicio del gusto. Una misma pieza puede gustar a alguien y puede desagradar a otro, pero es necesario ver qué análisis usa argumentos más relevantes, criterios más contundentes. La discusión sobre el arte, enraizada en el mundo de los valores, es una práctica de aprendizaje para la aceptación de otras visiones, comprensión de nuevos puntos de vista y, a la vez, permite una reflexión sobre las propias creencias y opiniones.

c. Potenciar la capacidad de orientarse. La educación estética, con lo que comporta de selección de criterios, favorece la creación de un gusto personal, justificado y consciente.

d. Racionalizar las situaciones que suponen conflictos de valores. El campo de la imaginación no está reñido con el campo de la coherencia. Si bien aquí no pediremos resultados objetivos y experimentables, sí que exigiremos ilación, razonabilidad y relevancia en los juicios como condición indispensable para conseguir un pensamiento crítico.

e. Tender al pluralismo pero no al relativismo (se pueden decir cosas contradictorias de una obra sin que suceda nada, se pueden sostener dos actitudes contrarias).

La programación musical en educación infantil se vincula al ejercicio de las habilidades de pensamiento. El tratamiento de las habilidades a través de la música nos permite dotar a los niños y niñas de recursos personales y colectivos para disfrutar de una obra: enseñarles a escuchar, a interpretar, a inventar, a disfrutar de las piezas y a concienciarse del propio gusto. No solo

saber que una cosa les gusta o no (eso los animales lo hacen muy bien y de forma categórica), sino poder razonar el gusto, explicar por qué una obra, un ritmo, una melodía o una frase musical es atractiva o no lo es.

Eso quiere decir que aprender a pensar en términos de sensaciones, sonidos, notas, composiciones, aplicando el razonamiento lógico a la contemplación del arte ayuda a ser unos buenos contempladores. Que lo pasen bien, por supuesto, pero también que critiquen, que tengan un criterio y que sean capaces de crear. Es decir, partir del estudio y análisis para conseguir actitudes.

Música clásica para los cuentos

▪ Audición 01: Garbancito – S. Prokofiev - Marcha para niños.

Serguei Prokofiev (1891–1953) fue un compositor y pianista ruso y una de las principales figuras de la música del siglo XX. Compuso en una amplia gama de géneros musicales, incluyendo sinfonías, conciertos, música para el cine, óperas y ballets.

Prokofiev ha sido uno de los músicos (junto con Bartok y Modat, entre otros) más preocupado por acercar la música a los niños. Además de su popular *Pedro y el lobo*, tiene otras obras para niños como *La fogata de invierno* o *Cuentos de la abuela* y varias colecciones de piezas de piano para ser tocadas por principiantes.

Las *Piezas infantiles* (op. 65) son un conjunto de doce piezas que son una excelente fuente para quien empieza a conectarse con la música clásica, por su variedad de sonidos y combinaciones, así como de pequeños desafíos técnicos. Aquí os proponemos la **Marcha para niños**, que en esta versión está interpretada por un violoncelo.

<http://www.youtube.com/watch?v=66OYa53tQ1A>

- Cantemos y bailemos la canción de Garbancito imitando cómo debía de ir cantando por la calle o como debía de llevar la cesta con la comida del padre. (**Habilidad de traducción:** Traducir del lenguaje musical al corporal.)
- Pueden moverse por el espacio siguiendo la *Marcha para niños* y después podemos pensar juntos si esta música también podría ser para algún otro momento del cuento de Garbancito. (**Habilidad de traducción:** Traducir del lenguaje musical al corporal y también **Habilidad de investigación:** Buscar alternativas.)
- Como siempre, preguntar por qué. (**Habilidad de razonamiento:** Buscar y dar razones).

▪ Audición 02: Garbancito – J. Williams – Marcha de Superman.

Para la primera película de *Superman* (1978) Richard Donner, su director, eligió a **John Williams** para componer la partitura. Este músico ya había llegado a la fama como compositor de la música de la primera entrega de la saga *Star Wars*.

Tema principal de Superman o Marcha de Superman se divide en dos secciones, la primera, que es básicamente un himno, y una segunda más melódica, y en la cual a su vez se incorpora, en algunas secciones, la *Fanfarria de Superman*.

La **Marcha de Superman**, enérgica y grandilocuente, se convertirá en el leitmotiv emblemático del personaje y totalmente reconocible en cualquier contexto. La partitura de la película original fue ejecutada por la Orquesta Sinfónica de Londres.

<http://www.youtube.com/watch?v=t-Z2GtFaqV4>

Garbancito es un niño muy valiente. Pensemos a partir de la audición:

- Esta música, ¿nos habla de alguien valiente? ¿De alguien que siempre tiene miedo? (**Habilidad de traducción:** Traducir del lenguaje musical al oral.)

- ¿Por qué? (**Habilidad de razonamiento:** Buscar y dar razones.)

- ¿Qué hace que alguien sea valiente? ¿Y que alguien tenga miedo? (**Habilidad de conceptualización:** Definir.)

▪ Audición 03: Sací Pereré – G. B. Pergolesi – Danza de los espíritus fantásticos.

Giovanni Pergolesi (1710-1736) tenía como apellido Draghi pero su familia era conocida como I Pergolesi por ser originarios de Pέργola, convirtiéndose con el tiempo el apodo en apellido. Fue un compositor italiano que, a pesar de su corta vida, fue autor de una obra tan considerable como original, en la cual se anuncian los acentos del estilo galán vigente en la música europea de mediados del siglo XVIII, sin embargo pasó totalmente desapercibido en vida y tras su muerte fue elevado a la categoría de genio. De la producción de Pergolesi cabe destacar el famoso *Stabat mater*, su obra póstuma.

La tempestad de Shakespeare es una obra de teatro sobre y bajo el agua: aparecen todos los duendes aéreos y marinos, hadas acuáticas, sirenas, dioses oceánicos y monstruos mitológicos imaginables. En el siglo XVIII un par de dramaturgos ingleses hicieron una adaptación de esta obra para darle una forma musical. Para ello encargaron las músicas necesarias (canciones, piezas corales, danzas, etc.) a varios compositores, entre ellos a Pergolesi, quien compuso una de las más bellas danzas: **Danza de los espíritus fantásticos**, que se caracteriza por la extrovertida alegría de su ritmo rabioso y por la gracia de sus cantos.

Quando ya conocen el cuento y saben muy bien como es Sací Pereré, podemos escuchar esta pieza y hacerlos representar cómo se mueve por el bosque Sací Pereré... con una sola pierna y siguiendo la música!!!
(Habilidad de traducción: Traducir del lenguaje musical al corporal.)

Después comenzamos un diálogo con preguntas del tipo:

- Cuando bailabais como si fueseis Sací Pereré, ¿dónde os imaginabais que estabais? (Habilidad de investigación: Imaginar)
- ¿Cómo era ese lugar? ¿Creéis que era un lugar que os hacía estar alegres? ¿tristes? (Habilidad de traducción: Explicar: narrar y describir.)
- ¿Por qué? (Habilidad de razonamiento: Buscar y dar razones.), etc.

▪ Audición 04: Sací Pereré – J. L. F. Mendelssohn - Danza de los payasos de Sueño de una noche de verano.

Jacob Ludwig Fèlix Mendelssohn (1809 –1847), fue un compositor y director de orquesta alemán. Cuando tenía 16 años empezó a dar muestras de su extraordinario talento musical componiendo, en menos de un mes, la apertura de "Sueño de una noche de verano". En esta composición, ya puede apreciarse la fusión de orden y fantasía que caracterizaría su obra, lo cual consagraría su fama como un músico prodigioso. Quince años más tarde añadió nuevos fragmentos sinfónicos y corales por completar esta obra.

La **Danza de los payasos**, perteneciente a la música incidental de « Sueño de una noche de verano », nos sugiere la imagen de diversión y danza.

Fragmentos de una puesta en escena de **Sueño de una noche de verano** con títeres de la *Compañía Per Poc* y la Orquesta Sinfónica de Tenerife (2008)

<http://www.youtube.com/watch?v=t6bp08rPeDI>

- Escuchar la pieza diciéndoles el título. Se puede decir a los niños y niñas que, a partir del título, inventen una historia que se relacione con la música. (Habilidad de investigación: Imaginar) Se les puede ayudar con preguntas, como por ejemplo:
 - ¿Cómo debe empezar? ¿De prisa o poco a poco?
 - ¿Es una historia triste o alegre o de miedo? ¿Por qué? (Habilidad de razonamiento: Buscar y dar razones.)
 - ¿Hay un solo personaje o más de uno? ¿Por qué? (Habilidad de razonamiento: Buscar y dar razones.)

• Audición 05: Aladino y la lámpara maravillosa – N. Rimski-Korsakov - Festival en Bagdad de Shéhérazade, op. 35.

Nikolai Rimski-Korsakov (1844 - 1908) fue un compositor y profesor de música clásica ruso, pero sobre todo era un maestro de la orquestación. Fue guía de muchos compositores de la época y cabeza del conocido grupo de los Cinco (él junto con Balakirev, Borodin, Cui y Mussorgski). Entre sus composiciones destacamos **El vuelo del moscardón** (interludio de la ópera *El cuento del Zar Saltan*) y **Shéhérazade**, suite sinfónica, de la cual proponemos escuchar ahora parte del cuarto movimiento.

Shéhérazade está basada en la obra *Las mil y una noches* y combina dos características comunes en la música rusa, y particularmente de Rimski-Korsakov: una orquestación deslumbrante y con mucho color, y un interés por oriente, un tema muy destacado en la historia de Rusia.

http://www.youtube.com/watch?v=xvyc2Nkar_8

- Para hacer esta actividad, hace falta que conozcan muy bien el cuento. Escuchamos la música y después imaginamos (**Habilidad de investigación: Imaginar**) y explicamos cual o cuales escenas del cuento de Aladino podrían representar esta música. Podemos hacer pruebas, leyendo las partes sugeridas por niños y niñas con la música de fondo.

- **Audición 06: Aladino y la lámpara maravillosa – A. Ketelbey - En un mercado persa.**

Albert W. Ketelbey (1875-1959) fue un curioso compositor inglés que ha llegado a la mayoría de nosotros a través de sólo tres obras musicales: *En el jardín de un monasterio* (1915), ***En un mercado persa*** (1920) y *En el jardín de un templo chino* (1925).

La que hemos elegido para trabajar el cuento de Aladino es ***En un mercado persa***, una obra tremendamente pictórica y descriptiva que nos acerca a un concurrido mercado de Bagdad, donde un ritmo alegre y movido representa el ir y venir de los comerciantes, sus discusiones y toda la atmósfera coloreada de un mercado muy lleno de gente.

<http://www.youtube.com/watch?v=2Nz1iYpVneM>

- Teniendo la música como elemento principal, podemos organizar una representación teatral o mímica de un mercado de Oriente, (**Habilidad de traducción: Traducir del lenguaje musical al oral o a la mímica**), haciendo que los alumnos y alumnas representen a la gente comprando, charlando, gritando, mirando los productos de las paradas, comiendo, haciendo de acróbatas, de encantadores de serpientes, mostrando cómo llegan y pasan el califa y la princesa y el silencio del mercado, al final, cuando queda vacío...

- **Audición 07: La Gallina Lina - J. Strauss II – Truenos y rayos, polka rápida, op. 324.**

Johann Strauss (hijo) (1825-1899) fue un compositor austríaco conocido especialmente por sus vales, como por ejemplo *El Danubio Azul*. Hijo del famoso compositor Johann Strauss I y hermano de los menos conocidos Josef Strauss y Eduard Strauss, Johann II es el más famoso de la familia Strauss, eclipsando a su famoso padre, de quien heredó el talento musical y el título del “rey del vals”.

Revolucionó el vals, haciéndolo evolucionar de una danza campesina a una de entretenimiento, apta para la Corte Real de los Habsburgo. Sus obras disfrutaban de más popularidad que las de sus predecesores. Algunas de sus polcas, (como **Truenos y rayos**, que proponemos utilizar aquí para el cuento de *La gallina Lina*) y marchas son también muy conocidas, así como su opereta *Die Fledermaus* (*El Murciélago*).

<http://www.youtube.com/watch?v=xHHDKihuhbI>

- ¿Podemos usar esta pieza para ambientar el cuento de *La Gallina Lina* antes de empezarlo a leer y pensar juntos en qué nos hace pensar: podríamos decir si esta música es de un día de sol? ¿De lluvia? ¿De rayos y truenos? (**Habilidad de traducción:** Traducir del lenguaje musical al oral) ¿Por qué? (**Habilidad de razonamiento:** Buscar y dar razones).

- **Audición 08: La Gallina Lina – O. Respighi – Los pájaros: la gallina.**

Ottorino Respighi (1879-1936) fue un compositor, director de orquesta y musicólogo italiano. Era hijo de un profesor de piano, estudió violín y composición desde pequeño y después, en San Petersburgo, bajo la tutela de Rimsky-Korsakov, quien fue muy influyente en su obra.

Respighi estudió en profundidad la música italiana de los siglos XVI al XVIII e, incluso, algunos de sus trabajos (como *Danzas y aires antiguos* y *Los pájaros*) muestran una marcada influencia de los músicos barrocos que admiraba.

Los pájaros es su poema musical menos conocido, está inspirado en obras para piano de compositores clásicos de los siglos XVII y XVIII. Entre las muchas “aves” llevadas a la orquesta con gran encanto, existe una dedicada a **la gallina**, basada en la obra del mismo nombre de Jean Philippe Rameau (compositor y teórico musical francés (1683-1764).

<http://www.youtube.com/watch?v=uvQG0QcPVRA>

- La Gallina Lina es muy atolondrada, no se detiene a pensar ni un momento y cacarea sin cesar.

Primero podéis pedir a los niños y niñas que intenten imitar a las gallinas (**Habilidad de traducción:** Traducir del lenguaje musical a la mímica) y después preguntad si pueden reconocer el cacareo de las gallinas en esta pieza (**Habilidad de investigación:** Observar).

Información para las audiciones 09 al 13.

Piotr Ilich Tchaikovsky (1840 – 1893) es uno de los compositores rusos más importantes y, a la vez, más populares del siglo XIX. Dejó una obra impresionante en el campo sinfónico, pero, además de sus seis sinfonías, compuso innumerables conciertos, poemas sinfónicos, música de cámara, óperas, y desde luego sus tres famosos y espléndidos ballets: “El Lago de los Cisnes”, “La Bella Durmiente” y “Cascanueces”.

- **Audición 09: El Patito Feo – P. Tchaikovsky. El Lago de los Cisnes. Escena.**
- **Audición 10. El Patito Feo – P. Tchaikovsky. El Lago de los Cisnes. Danza de los Cisnes.**

“El Lago de los Cisnes” es el primer ballet que compuso. Se estrenó el 1877 en el Teatro Bolshoi de Moscú y, curiosamente, no tuvo muy buena acogida. “El Lago de los Cisnes” relata la aventura del joven Príncipe Siegfried que se enamoró de Odette, una princesa que fue transformada en cisne por un brujo malvado: solo podría recuperar sus facciones humanas entre medianoche y al romper el alba. Odette explica que está destinada a permanecer en este estado hasta que sea rescatada por un hombre que le jure amor eterno.

Fascinado por su belleza, el Príncipe se lo promete. Pero más tarde, en la fiesta de su 21 aniversario, el mismo brujo, Von Rothbart, engaña al príncipe presentándole a Odile, su propia hija malvada y, haciéndola pasar por Odette, hace que el príncipe le jure amor eterno. Cuando Siegfried se da cuenta de la equivocación, vuelve al lago y lucha contra Von Rothbart hasta destruir su poder. De este modo, Siegfried y Odette podrán casarse y vivir juntos y felices por siempre jamás.

Hemos elegido dos movimientos de la obra para trabajar **“El Patito Feo”**.

para la audición 09

<http://www.youtube.com/watch?v=9RrsaAPGrjY&>

para la audición 10

<http://www.youtube.com/watch?v=EkFNZYaqJMw>

- Sugerimos usar la audición 09 para la introducción (y si queréis, para la primera parte de la explicación) del cuento y cambiar a la audición 10 en el momento en que aparecen los cisnes.

- Dialogamos sobre cómo ha ido la experiencia a partir de preguntas del tipo: ¿Ha sido fácil? ¿Difícil? ¿Por qué? (**Habilidad de razonamiento:** Buscar y dar razones)

Si se hacen las dos audiciones, podéis preguntarles sobre los parecidos y las diferencias (**Habilidad de conceptualización:** Establecer semejanzas y diferencias) en el momento de bailar (**Habilidad de traducción:** Traducir del lenguaje musical a la danza) cada una de las audiciones.

[Cuento: La Bella Durmiente]

- **Audición 11: La Bella Durmiente – P.Tchaikovsky - La Bella Durmiente, Sarabande.**
- **Audición 12: La Bella Durmiente – P. Tchaikovsky - La Bella Durmiente, Final.**
- **Audición 13: La Bella Durmiente – P. Tchaikovsky - La Bella Durmiente, Apoteosis.**

El ballet de «**La Bella Durmiente**» está basado en el célebre cuento de Charles Perrault. Tchaikovski lo compuso por encargo del gran teatro Maryinski de San Petersburgo, donde se estrenó en el 1890. Hemos elegido tres movimientos del final de la obra como propuesta por trabajar el cuento.

Para la audición 11

<http://www.youtube.com/watch?v=Yigc8uwONeQ>

Para la audición 12

<http://www.youtube.com/watch?v=r43uavypfnI>

Para la audición 13

<http://www.youtube.com/watch?v=F73YdhKBa9A>

- Podemos empezar haciendo un dibujo de alguna de las audiciones de *La Bella Durmiente* (**Habilidad de traducción:** Traducir del lenguaje musical al plástico). Elegimos alguna de las tres piezas que permita seguir el ritmo e

improvisar movimientos. (**Habilidad de traducción:** Traducir del lenguaje musical al corporal).

- Dialogamos sobre cómo ha ido la experiencia a partir de preguntas del tipo: ¿Ha sido fácil? ¿Difícil? ¿Por qué? (**Habilidad de traducción:** Traducir del lenguaje musical al corporal).

- ¿Cuando bailabais dónde os imaginasteis que estabais? (**Habilidad de investigación:** Imaginar), ¿Cómo era ese lugar? ¿Creéis que era un lugar que os hacía estar alegres? ¿Tristes?, etc. (**Habilidad de traducción:** Explicar: narrar y describir).

Si se hacen las tres audiciones, podéis preguntarles sobre los parecidos y las diferencias en el momento de bailar cada una de las audiciones. (**Habilidad de conceptualización:** Establecer semejanzas y diferencias).

Música clásica para los cuadros

KANDINSKI, 1866-1944.

La pareja a caballo

- **Audición 01: B. Smetana. Mi patria: El río Moldava**

Bedřich Smetana (1824 - 1884) fue un director de orquesta y compositor checo. En 1874, y a causa de una sordera, dejó sus funciones de director de orquesta, dedicándose exclusivamente a la composición.

La pieza musical que presentamos aquí para trabajar con **La pareja a caballo** es **El río Moldava**, uno de los seis poemas sinfónicos que conforman **Mi patria**, compuestos entre 1874 y 1879. Aunque se suele presentar como una obra completa en seis movimientos, las partes que lo componen fueron concebidas como obras individuales y también así suelen ser interpretadas.

Es la obra más conocida del autor y se basa en una adaptación de una antigua canción popular. La composición describe el curso del río: el nacimiento en dos pequeñas fuentes, su paso a través de bosques y prados, de paisajes donde se celebra un casamiento campesino, u observando cómo danzan las hadas a la luz de la luna; continúa con los rápidos de San Juan y, finalmente, describe la llegada a Praga cuando ya es un río ancho y tranquilo, bajo la presencia del castillo de Vysehrad.

<http://www.youtube.com/watch?v=Wwd51vB7Uow&>

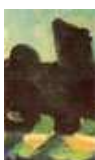
con músicos de calle

<http://www.youtube.com/watch?v=-Uq7tpSweyQ&>

- Se puede poner esta pieza de fondo mientras se observa el cuadro, sea entero o trozo a trozo. También podemos traer un par de piezas más bien diferentes (una música estridente, de rock, dodecafónica, clásica bien suave) y hablar con los niños y niñas sobre qué música creen que ilustra mejor este cuadro y por qué. (**Habilidad de traducción:** Traducir del lenguaje plástico al musical; **habilidad de razonamiento:** Buscar y dar razones).

- También podemos ir pensando una historia sobre los personajes de este cuadro e ir modificando según la música que suene. Recordad acompañar siempre con preguntas que ayuden a hacer la traducción de un lenguaje a otro. (**Habilidades de traducción:** Explicar: narrar y describir; Traducir del lenguaje musical al oral).

Murnau. Vista con tren y castillo

▪ Audición 02: M. Mussorgski. Cuadros de una exposición: El viejo castillo

Modest Mussorgski (1839 – 1881) fue uno de los compositores nacionalistas rusos más originales e influyentes del siglo XIX. Formó parte del famoso grupo de los Cinco junto con Rimski-Korsakov, Balakirev, Borodin y Cui.

Una de sus obras más conocidas es **Cuadros de una exposición**, una famosa suite de quince piezas musicales, que Mussorgski compuso el 1874. Mussorgski escribió la obra para piano, pero posiblemente es más conocida por las distintas orquestaciones y arreglos de otros músicos y compositores. La compuso en recuerdo de su amigo, el artista y arquitecto Viktor Hartmann, que había muerto el año anterior cuando solo tenía 39 años. El título original de la suite fue, justamente, *Hartmann*.

<http://www.youtube.com/watch?v=BLpaS1LCDOc>

Al observar el cuadro, hacerles notar que a la derecha, arriba, se ve una casa que era un viejo castillo y sobre este fragmento del cuadro, ver si la música encaja con el paisaje que nos propone Kandinski. (**Habilidad de traducción:** Traducir del lenguaje plástico al musical).

Moscú

▪ Audición 03: P. Txaikovski. Cascanueces: Danza Rusa

(Ver introducción sobre Tchaikovsky en la página 8)

El argumento del **Cascanueces** tiene como referente uno de los cuentos de Hoffmann que estaban de moda en San Petersburgo, hacia el 1881. Se trata de la "Historia de Cascanueces y el rey de los ratones". El ballet se estrenó el 1892 en el teatro Maryinski de San Petersburgo, pero el 1934 se hizo mundialmente conocido, cuando fue presentado en Londres.

La **Danza rusa** que hemos seleccionado recibe el nombre de *Trépak*, se trata de una danza de origen cosaco y de un ritmo muy decidido y alegre. Tal vez, quien haya visto la película *Fantasia* de Walt Disney, la reconocerá inmediatamente.

<http://www.youtube.com/watch?v=jGVa1hPreOE>

- Proponer escuchar la pieza con los ojos cerrados y que piensen en **qué colores** usarían si tuvieran que hacer un dibujo escuchando esta música. Tener preparados una gran variedad de materiales para pintar. Cuando abran los ojos, que busquen los colores en los que han pensado y hagan manchas en un folio. (**Habilidad de traducción:** Traducir del lenguaje musical al plástico). Después podemos presentar el cuadro y comparar los colores (**Habilidad de conceptualización:** Comparar) que hemos usado nosotros con los que ha usado el pintor. Podemos preguntar: ¿Creéis que el pintor estaba escuchando esta música, o alguna parecida, mientras pintaba el cuadro? ¿Por qué? (**Habilidad de razonamiento:** Buscar y dar razones).

Composición VIII

▪ Audición 04: G. Holst. Los planetas. Marte

Gustavus Theodor Von Holst (1874 – 1934) fue un compositor inglés, conocido principalmente por su obra de orquesta *Los planetas*. Su música recibió la influencia del espiritualismo hindú y de las canciones populares inglesas. Destaca por el uso poco convencional de la métrica y por sus melodías.

Los planetas es una suite de siete movimientos, que compuso entre 1914 y 1918. A cada movimiento, Holst le dio el nombre de un planeta y su correspondiente divinidad en la mitología romana (esto sí, de los siete conocidos en aquella época y excluyendo a la Tierra):

- Marte, el portador de la Guerra.
- Venus, el portador de la Paz.
- Mercurio, el mensajero alado.
- Júpiter, el portador de la Alegría.
- Saturno, el portador de la Vejez.
- Urano, el mago.
- Neptuno, el místico.

El propio Holst declaró que la obra se basaba en la significación astrológica de los siete planetas representados en ella. Iniciada el 1914, fue finalizada durante la Primera Guerra Mundial, aun cuando sus poderosas imágenes de violencia nunca tuvieron relación con el acontecimiento, según el autor.

Marte, el primer movimiento de la Suite, es, según algunos críticos, el fragmento musical más aterrador que haya existido nunca, evoca una escena bélica de grandes proporciones. Es a menudo una sorpresa enterarse que Marte fue acabado poco antes de los horrores de la Primera Guerra Mundial. Marte es seguramente la pieza más famosa de Holst, y se ha utilizado y citado por todas partes, desde la serie *Cosmos* de Carl Sagan hasta los juegos de vídeo.

<http://www.youtube.com/watch?v=Y8hqDbRzhuY>

- Debemos recortar las partes de las que se compone el cuadro (círculos, líneas, cuadrados, triángulos, etc.) y hacer un juego para cada niño y niña. Les pediremos que, mientras escuchan la música, hagan una composición con estas partes sobre un folio, insistiendo en que escuchen la música con atención mientras trabajan. Cuando hayan acabado, sentarse en círculo y podéis improvisar un diálogo pidiendo a cada niño o niña que explique su proceso y si la música le ha hecho pensar como pegar las partes, o no. (**Habilidad de traducción:** Traducir del lenguaje musical al plástico).

- Podéis observar el cuadro con la música de fondo y pedir a los niños y niñas si creen que esta música podría **salir** del cuadro.

PICASSO, 1881-1973

Pobres al lado del mar

▪ **Audición 05: R. Wagner. Tristán e Isolda – Preludio**

Richard Wagner (1813 –1883) fue un compositor de ópera, director y teórico musical alemán. Creador del drama musical y renovador del género

operístico. Wagner amplió el horizonte del teatro lírico al establecer las bases de una ópera alemana, en la cual la acción dramática prevalece sobre el virtuosismo vocal.

Tristán e Isolda (*Tristán und Isolde*) es una ópera en tres actos con música y guión de Richard Wagner, basada en una leyenda medieval narrada por Gottfried von Strassburg que, a su vez, se basa en una leyenda medieval, transmitida en francés por Thomas de Bretonnia. Fue compuesta entre 1857 y 1859. En la composición de **Tristán e Isolda**, Wagner se inspiró en su aventura amorosa con Mathilde Wesendonck, así como en la filosofía de Arthur Schopenhauer.

<http://www.youtube.com/watch?v=fktwPGCR7Yw>

(versión dirigida por **Zubin Metha**)

▪ **Audición 06: G. Gershwin. Rapsodia en azul. (fragmento)**

George Gershwin (1898 - 1937), que tenía como nombre de pila **Jacob Gershovitz**, fue un compositor norteamericano. Nació en Brooklyn de una familia judía inmigrante de origen ruso, siendo el segundo de cuatro hijos. George escribió la mayor parte de su música vocal y para la escena en colaboración con su hermano mayor, el escritor Ira Gershwin. Compuso música para los espectáculos musicales de Broadway y para las salas de concierto.

Rapsodia en Azul es una composición musical para piano solista y banda de jazz, escrita en 1924, que combina elementos de música clásica con efectos de jazz. La versión para piano y orquesta, con arreglos de Ferde Grofé de 1942, se ha convertido en una de las más populares de América.

<http://www.youtube.com/watch?v=fSMRyv8yNOK>

Actividades para las audiciones 05 i 06

- Escoger todos los colores de azul que tengamos en el aula y, según qué les sugiera la música, pintar en un folio: rayas, círculos y formas con los distintos tonos de azules de los que dispongan.

Una vez comentadas las composiciones, y tras ver el cuadro de Picasso, decidir si es una música que le queda bien. (**Habilidad de traducción:** Traducir del lenguaje musical al plástico).

Mujeres que corren por la playa

▪ Audición 07: E. Toldrà. Vistas al mar

Eduard Toldrà i Soler (1895 – 1962), músico y compositor, fue una de las figuras más importantes de la música catalana de mediados del siglo XX, especialmente por su importantísima tarea como director de la Orquesta Municipal de Barcelona.

En 1920 compuso **Vistas al mar**, inicialmente para cuarteto de cuerda, pero posteriormente adaptado para orquesta de cámara.

<http://www.youtube.com/watch?v=576WaqLgZU>

▪ Audición 08: A. Vivaldi. Las cuatro estaciones. Verano: Allegro

Antonio Lucio Vivaldi (1678 – 1741), fue un reconocido violinista y uno de los principales compositores del barroco.

Como en tantos y tantos casos de otras artistas, todos los éxitos que acompañaron en vida a Vivaldi no evitaron que muriera bien pobre. Cuando Vivaldi se marchó a Viena, donde reinaba Carlos VI, para conseguir el lugar de compositor de la corte, estaban en guerra y con este panorama Vivaldi quedó sin protección y hubo de ir malvendiendo manuscritos hasta su muerte. Murió en la casa de la viuda de un fabricante de monturas el 27 o 28 de julio de 1741 y fue enterrado al día 28 de julio en una fosa común.

Aun cuando ahora nos cueste creerlo y a sabiendas de que en vida fue un famoso y prestigioso compositor, con su muerte su música quedaría olvidada hasta su redescubrimiento, ya bien avanzado el siglo XVIII.

Las cuatro estaciones es un conjunto de 4 conciertos para violín, compuestos en 1723, y es la obra más conocida de Vivaldi y, también, una de las más popularizadas de toda la música clásica, además de ser la obra con más grabaciones de la historia. Cada concierto sigue la estructura de tres movimientos: un movimiento lento central (lento, adagio, largo), en medio de dos movimientos rápidos (allegro, presto, etc.).

La textura de cada concierto es variada y se asemeja a su respectiva temporada. Por ejemplo, el **Verano** evoca el final de una tormenta en su movimiento final, que es el que proponemos aquí.

<http://www.youtube.com/watch?v=U0FTIPiHx8>

Actividades para las audiciones 07 i 08

Escuchar las dos audiciones después de haber explorado el cuadro. Primero, podrán imaginar una historia con lo que ven de Picasso y sienten con Vivaldi. (**Habilidad de traducción:** Traducir del lenguaje

plástico al musical y al oral).

Después, podemos iniciar un diálogo con preguntas del tipo:

- ¿Qué diferencia hay entre las historias relacionadas con una u otra pieza musical?

¿Escuchar música mientras vemos un cuadro nos lo hace ver diferente? ¿Por qué sí o por qué no? (**Habilidad de traducción:** Traducir del lenguaje plástico al musical y al oral).

Niña con barco

▪ Audición 09: L. Mozart. Sinfonía de los juguetes. Allegro

Johann Georg Leopold Mozart (1719 – 1787) fue compositor, director, profesor y violinista. Es conocido particularmente por su implicación en la educación de su hijo, Wolfgang Amadeus Mozart y por la publicación de su *Tratado para una escuela violinística básica*, publicado en Augsburgo en 1765 y traducido a varias lenguas (neerlandés, 1766; francés, 1770; ruso, 1804).

La obra que proponemos para **Niña con barco**, la **Sinfonía de los Juguetes**, en la cual, junto con los instrumentos tradicionales, participan juguetes (una trompeta y un tambor de lata, unos pitos que simulan el canto de un cucú y de un ruiseñor, una carrasca y un triángulo, que en aquella época estaba todavía admitido en las bandas, pero no en la orquesta), ha sido atribuida durante mucho tiempo a Leopold Mozart.

Pero no ha sido el único a quien le ha sido atribuida: primero se dijo que había sido escrita por Joseph Haydn (1732-1809); más tarde se decía que la había compuesto su hermano Michael (1737-1806) y posteriormente fue asignada a Leopold Mozart (1719-1787). Sin embargo, una investigación reciente postula la hipótesis que el verdadero autor de esta obra fue un monje benedictino, Edmund Angerer (1740-1794), quien lo habría escrito alrededor de 1770 para la festividad de los Santos Inocentes o la Epifanía.

Sin embargo, Leopold todavía aparece como autor de esta obra en las portadas de las partituras y de los discos publicados hasta hace muy poco, y en muchísimas páginas web, pero hay muchas otras que presentan esta música como obra de Angerer.

<http://www.youtube.com/watch?v=qDnrL46wY44>

▪ Audición 10: F. Moreno Torroba. Juegos infantiles

Federico Moreno Torroba (1891-1982) fue un compositor español, uno de los más vitales y prolíficos creadores de zarzuelas del siglo XX. Fue también crítico musical y compositor de piezas para guitarra. Muy pronto, su talento se inclinó por el teatro musical.

Juegos Infantiles es la última pieza de un conjunto de ocho que conforman *Estampas*, una obra original para 4 guitarras.

<http://www.youtube.com/watch?v=5rj7svhSOag>

<http://www.youtube.com/watch?v=C90pA2BnPQk>

Actividades para las audiciones 09 i 10

- Después de reconocer que la niña tiene un barco de juguete en las manos y que posiblemente está jugando, escucharemos las dos audiciones propuestas y pensaremos cuál queda mejor con el cuadro.

(**Habilidad de investigación:** Observar; **Habilidad de razonamiento:** Usar y buscar criterios).

- También podemos dar dos copias del cuadro, en blanco y negro, para que pinten el dibujo, escuchando a Mozart, y después hacer lo mismo con Torroba. ¿Qué diferencia de colores hay? (**Habilidad de conceptualización:** Establecer semejanzas y diferencias).

Pesca nocturna en Antibes

Información para las audiciones 11 y 12

Georg Friedrich Haendel (1685 - 1759) fue un compositor alemán, posteriormente naturalizado inglés. Contemporáneo de Johann Sebastian Bach –aunque difícilmente podrían encontrarse dos compositores más enfrentados en cuanto a estilo y aspiraciones–, Haendel representa no sólo una de las cumbres de la época barroca, sino también de la música de todos los tiempos. Músico prolífico como pocos, su producción abarca todos los géneros de su época, con especial predilección por la ópera y el oratorio, a los cuales, con su aportación, dotó de gran esplendor.

- **Audició 11: G. Haendel. Música acuática, suite 2. Andante espressivo.**
- **Audició 12: G. Haendel. Música acuática, suite 2. Alla hornpipe.**

<http://www.youtube.com/watch?v=Vf6RfR7YHto>

Para el cuadro de Picasso, **Pesca nocturna en Antibes** hemos pensado en la **Música acuática**, una composición de Haendel que fue estrenada el verano de 1717, a requerimiento del rey George I, para ser interpretada sobre el río Támesis. El concierto fue interpretado por cincuenta músicos que acompañaron al rey en su barcaza y cuentan que quedó tan complacido que se hubo de interpretar tres veces durante el viaje.

La obra incluye los instrumentos propios de una orquesta barroca (excepto el clavecín): dos trompas, dos oboes, un fagot y las cuerdas. Empieza con una obertura francesa e incluye minuetos, *bourrées* y *hornpipes*. Se divide en tres suites, posiblemente destinadas al viaje río abajo, la cena y el viaje de vuelta. Haendel utilizó un sonido muy resonante para que la música pudiera escucharse a través del agua.

Actividades para las audiciones 11 y 12

- Una vez realizadas las actividades sobre este cuadro, propuestas en el libro *Jugar a Pensar. Recursos para la educación infantil*, escuchar la música y preguntarnos:
 - ¿Cuál de las dos piezas encaja más con los colores, la acción, etc...? (**Habilidad de traducción:** Traducir del lenguaje musical al visual).
 - ¿Cómo suena la música acuática? (**Habilidad de traducción:** Explicar: narrar y describir).
 - ¿Por qué se debe llamar “acuática”? (**Habilidad de razonamiento:** Usar y buscar criterios).
 - ¿Qué puede tener que ver con el cuadro? (**Habilidad de razonamiento:** Razonar analógicamente).

MIRÓ, 1893-1983

Autorretrato

▪ Audición 13: W. A. Mozart. Don Giovanni, Obertura.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756 - 1791) fue un compositor de música clásica. Probablemente el músico más prodigioso de todos los tiempos. Sus primeras giras por Europa lo hicieron famoso y lo familiarizaron con los estilos musicales europeos, que después sintetizó en sus obras. Ha sido único en la historia de la música gracias a los logros en todo tipo de géneros y formas, así como por su sorprendente fluidez de composición. La producción de Mozart es extraordinariamente extensa, se ha afirmado que ningún otro compositor ha logrado tal maestría en tantos medios diferentes. Su música, de formas ya fuertemente consolidadas, pocas veces ha sido considerada como revolucionaria, pero al público de la época, sin duda, le resultó difícil apreciar algunas de sus obras, especialmente a causa de los sorprendentes contrastes, complejidad y armonía, a veces disonante.

Don Giovanni es una ópera en dos actos con música de Mozart y libro de Lorenzo da Ponte. Fue estrenada en el Teatro Nacional de Praga, el 29 de octubre de 1787. Entre las numerosas óperas basadas en el mito de Don Juan, *Don Giovanni* es considerado como la más exitosa, sin posible comparación con el resto.

<http://www.youtube.com/watch?v=SotSKAYTyDw>

Tenemos muchas posibilidades:

- Antes de ver el cuadro:

a) podemos escuchar la música e inventar una historia de un señor que se llama Juan o Giovanni. ¿Quién y cómo sería? ¿Qué haría? ¿Qué le pasaría? ¿Como acabaría la historia? (**Habilidad de traducción:** Explicar: narrar y describir; **habilidad de investigación:** Imaginar).

b) Después miraremos el cuadro a ver si imaginábamos así al señor Juan. También se puede hacer en forma de adivinanza. (**Habilidad de investigación:** Observar; **habilidad de conceptualización:** Comparar y contrastar).

- Tras ver el cuadro:

a) A partir de una fotocopia convertir el cuadro en un títere; buscarle pareja: una amiga, un hijo o hija, un compañero... (**Habilidad de investigación:** Buscar alternativas y seleccionar posibilidades).

La mesa

▪ Audición 14: J. Strauss II. De cacería, polka rápida.

Johann Strauss (hijo) (1825-1899) fue un compositor austríaco conocido especialmente por sus vals, como por ejemplo *El Danubio Azul*. Hijo del famoso compositor Johann Strauss I y hermano de los menos conocidos Josef Strauss y Eduard Strauss, Johann II es el más famoso de la familia Strauss, eclipsando a su famoso padre, de quien heredó el talento musical y el título del "rey del vals".

De cacería es otra de las conocidas polkas que compuso.

http://www.youtube.com/watch?v=zAnM_UTGFLY

- Proponemos un contraste entre lo estático de la mesa y el ritmo rápido y dinámico de la polka:

Cada niño o niña hacen el papel de un elemento de la mesa y representan el cuadro con el cuerpo, de tal manera que quede como una foto (estática). A la señal de la maestra, que es quien pone el CD, todos los niños y niñas se mueven al ritmo de la música cuidando de volver al lugar dónde estaban al principio, en el momento que la maestra apague la música. Para que todos puedan participar, se hacen tantos grupos como elementos hay en la mesa.

(**Habilidad de traducción:** Traducir del lenguaje plástico al corporal y del musical al corporal).

La tierra labrada

▪ Audición 15: L. v. Beethoven. Sexta Sinfonía, La pastoral, 1r movimiento: Allegro ma non troppo.

Ludwig van Beethoven (1770 – 1827) fue un compositor, director de orquesta y pianista alemán. Su legado musical se extendió, cronológicamente, desde el Clasicismo hasta inicios del Romanticismo musical.

Su arte se expresó en numerosos géneros y aunque las sinfonías fueron la fuente principal de su popularidad internacional, su impacto resultó ser sobre todo significativo en las obras para piano y música de cámara.

Su producción incluye los géneros pianísticos (32 sonatas para piano), de cámara (16 cuartetos de cuerda, 7 tríos, 10 sonatas para violín y piano), vocal (*lieder* y una ópera: *Fidelio*), concierto (5 conciertos para piano y orquesta, uno para violín y orquesta) y orquestal (9 sinfonías, oberturas, etc.).

La música del cuarto movimiento de la novena sinfonía, está basada en la Oda a la Alegría de Friedrich von Schiller y fue elegida como Himno de la Unión Europea.

La **Sinfonía núm. 6**, denominada "Pastoral", fue finalizada por Beethoven en 1808. En su estreno recibió el subtítulo "Recuerdos de la vida campestre". Beethoven fue un amante de la naturaleza y pasaba parte de su tiempo andando por el campo. Como dijo él mismo, la Sexta Sinfonía es "más expresión de sentimientos que pintura de sonidos", y el mismo tipo de comentario se ofrece en el título que va colocar en el primer movimiento, el cual les proponemos por trabajar el cuadro **La tierra labrada**: "Despertar de alegres sentimientos con la llegada al campo".

http://www.youtube.com/watch?v=NrH6A_VHkDA

- Siguiendo la expresión de Beethoven, intentaremos pintar con colores este movimiento. Como dura 3:12 minutos, la pondremos más de una vez. La primera vez que la escuchemos, pensaremos cómo pintar o dibujar la vida de un campesino. Después haremos el dibujo, mientras escuchamos la música por segunda vez. (**Habilidad de traducción:** Traducir del lenguaje musical al plástico).

- Una vez finalizados los dibujos, los mostraremos a los otros compañeros y compañeras, explicándoles qué nos ha inspirado la música para dibujar lo que

hemos dibujado. Como siempre, los niños y niñas lo explicarán ayudados de las preguntas de la maestra. (**Habilidad de traducción:** Explicar: narrar y describir).

Las escaleras como a rueda de fuego atraviesan el azul

▪ **Audición 16: L. Berlioz. Sinfonía fantástica. Episodios de la vida de un artista. Un baile. Vals: Allegro ma non troppo.**

Louis Hector Berlioz (1803 – 1869) fue un compositor francés del romanticismo, muy conocido por su *Sinfonía fantástica*, estrenada el 1830, y por el Réquiem, estrenado el 1837. Con el *Grand traité de l'instrumentation et d'orchestration modernes* (1842-43) influyó sobre las generaciones posteriores y, especialmente, sobre los músicos rusos del **Grupo de los Cinco**, del cual ya hemos hablado en este dossier.

Berlioz fue el primer gran compositor que no era intérprete, pero se convirtió en uno de los primeros directores modernos, y en un crítico perspicaz.

Sinfonía fantástica: Tenía 27 años de edad cuando el gran músico francés dio por acabada esta sinfonía, que por sí sola lo hubiera hecho famoso. Las amarguras y fracasos lo habían traído a los límites de la locura. Se lo rechazaba repetidamente en los concursos para el Premio de Roma; incomprendido por el público, arrastrando una triste vida, atormentado por una sensibilidad extremada que lo hacía desvariar cuando escuchaba un drama shakesperiano o una poesía de Lord Byron, aquellos años serían para Berlioz de gran tormento. La pasión violenta que acompañó su amor hacia la actriz inglesa Harriet Smithson, las dudas, los celos, sirvieron de motivación para esta **Sinfonía fantástica** que viene a ser como una página autobiográfica que reflejaba aquel momento.

Aquí os proponemos el segundo movimiento, **Un baile:** el artista encuentra a su amada brillante entre las magnificencias de una fiesta galante. Suaves frases de amor se dejan sentir entre los sonidos del baile. Todavía se reduce más la participación de los instrumentos de viento en esta parte, quedando suprimidas las trompetas y fagots, entre tanto Berlioz introduce dos arpas que aportan especial color oponiéndose a la orquesta en un feliz juego instrumental.

<http://www.youtube.com/watch?v=r9UIspD74nk>

- Tras hacer títeres con las formas, colores y figuras del cuadro, haremos que los niños y niñas reproduzcan el cuadro con estos títeres. La música servirá por bailar el cuadro y para hacer que los elementos se muevan y se relacionen de maneras diferentes. (**Habilidad de traducción:** Traducir del lenguaje plástico al musical y corporal)

Programa: PENSAR AMB ELS SENTITS

Les activitats que es proposen en aquest programa procuren que els infants experimentin i reflexionin a partir dels 5 sentits: oïda, vista, olfacte, tacte i gust. Les activitats són de recepció però també de reflexió i expressió de la pròpia experiència, és a dir, s'experimenta activament amb els 5 sentits però també es pensa i es comparteix el que s'ha experimentat i es rep el que han pensat i experimentat els altres. És així un programa per estimular i procurar el desenvolupament dels sentits a través de l'experiència i, sobretot, de la reflexió i comunicació d'aquesta experiència.

El tractament del sentit de l'oïda facilita poder fer audicions i experimentar sensacions, pensaments i sentiments sensibles, i així posar-los en comú i compartir-los amb els altres. Els fragments musicals utilitzats en aquest programa tenen relació amb el conte **Pèbili** o bé amb l'activitat que es realitza.

En alguns casos de compositors ja citats a les audicions del *Tot pensant*, hem repetit les breus biografies per donar autonomia a cada programa.

Informació per audicions 01 a la 08.

Ottorino Respighi (1879-1936) va ser un compositor, director d'orquestra i musicòleg italià. Era fill d'un professor de piano, va estudiar violí i composició des de petit i després a Sant Petersburg, sota la tutela de Rimski-Korsakov, que el va influir molt.

Gioacchino Rossini (1792 - 1868) va ser un compositor italià, considerat una de les figures de l'òpera del segle XIX. Va compondre la primera òpera a l'edat de catorze anys, però després, en el cim de la seva popularitat, va abandonar la composició i va viure una jubilació tranquil·la al camp parisenc. El *cigne de Pesaro* - com va ser conegut Rossini - va nèixer tres mesos després de la mort de Mozart i va imprimir al melodrama un estil que va fer època i que va influir en gran manera en els operistes posteriors. Va deixar més de trenta òperes de tots els gèneres, des de la farsa a la comèdia, passant per la tragèdia i l'òpera seriosa.

Després d'escriure la seva òpera *Guillermo Tell*, el 1829, Rossini havia decidit retirar-se de la composició, no obstant això va continuar escrivint petites peces per a piano per a la seva pròpia diversió.

La música de ballet, **La botiga fantàstica**, va ser elaborada, a partir d'aquelles peces, per Respighi, l'estil del qual va combinar perfectament amb les animades melodies de Rossini.

El ballet es refereix a una botiga de joguines, que es van animant fins que semblen tenir vida. Aquí us proposem un enllaç d'un programa de TV3, en el que es mostra una animació d'aquesta obra:

<http://www.tv3.cat/pprogrames/atrapasons/atraseccio.jsp?seccio=animacio&idint=211>

La botiga fantàstica - Rossini/Respighi [Pel capítol 1 de *Pèbili*]

- **Audició 01: Obertura: Marxa. Allegretto. Viu.**
- **Audició 02: Tarantella, Viu.**
- **Audició 03: Mazurka: Lento. Moderato. Vivacissimo.**
- **Audició 04: Dansa cosaca: Allegro grotesco. Allegro vivace.**
- **Audició 05: Can-can: Allegro grotesco. Vivacissimo. Andantino mosso.**
- **Audició 06: Vals lent: Andantino moderato. Con brio. Allegretto moderato.**
- **Audició 07: Nocturn : Andantino.**
- **Audició 08: Galop: Vivacissimo. Allegro brillante.**

Donada la importància que la nit té en el conte del Pèbili, voldríem parlar del Nocturn: és una peça pianística de caràcter intimista i sentimental. El gènere fou creat per l'anglès **John Field**. Però Chopin fou qui el va perfeccionar i donar a conèixer. Inicialment el nocturn, més que una forma com la sonata, era un pensament, una descripció. El nocturn és una obra musical que suggereix l'ambient de la nit.

Activitats per les audicions 01 a 08

- Cal que els alumnes s'adonin de la diferència entre sentir, escoltar i viure la música. (**Habilitat de conceptualització:** Establir diferències)
Aquesta obra és per anar introduint de mica en mica, cada dia un moviment, per exemple. Encara que aquí la proposem pel capítol 1 també es pot fer servir més endavant.
També podríeu fer servir alguns dels moviments com a música que identifiqui la sessió de Filosofia a manera de sintonia.
Podeu triar algun moviment i posar-lo com a fons del joc “Juguem a botigues amb mim” de la pàgina 61 del **Persensar**.

▪ **Audició 09: F. Liszt - El regne dels gnoms.**
[Pel capítol 1 de *Pèbili*]

Franz Liszt (*Ferenc Liszt* en hongarès) és un compositor i pianista hongarès, nascut a Doborjan el 1811 i mort a Bayreuth (Alemanya) el 1886. Liszt és el creador del poema simfònic, forma típica del romanticisme, i de la moderna tècnica d'interpretació pianística. És autor d'una important obra per a piano (rapsòdies hongareses, estudis, preludis, etc.), de diversos concerts per a piano i orquestra i també d'una extensa producció orquestral. Les seves obres de piano estan considerades entre les obres mestres d'aquest instrument.

<http://www.youtube.com/watch?v=tsTJcKhKhgI>

<http://www.youtube.com/watch?v=xxmcMWbKQ78>

Un cop hàgiu parlat dels follets, podeu completar aquest diàleg amb un exercici d'imaginació a partir de l'audició d'aquesta peça. Amb silenci i màxima concentració escoltarem la música (**Habilitat de recerca: Observar**), i després de dir-ne el títol, podem:

- Preguntar si la música els ha ajudat a imaginar-se millor com deuen ser els follets.
- Preguntar senzillament què s'han imaginat mentre escoltaven la música.
- Es pot crear una coreografia de follets... com podria ser? Acabem l'activitat fent una reflexió a partir del que hem fet. (**Habilitat de recerca: Imaginar**)

▪ **Audició 10: W. A. Mozart - Petita serenata nocturna (*Eine Kleine Nachtmusic*). 1r moviment: *Allegro*.**
[Pel capítol 2 de *Pèbili*]

Wolfgang Amadeus Mozart (1756 - 1791) fou un compositor de música clàssica. Probablement el músic més prodigiós de tots els temps. Les seves primeres gires per Europa el van fer famós i el van familiaritzar amb els estils musicals europeus, que després va sintetitzar en les seves obres. És únic en la història de la música, gràcies als seus assoliments en tot tipus de gèneres i formes, així com per la seva sorprenent fluïdesa de composició. La producció de Mozart és extraordinàriament extensa, s'ha afirmat que cap altre compositor no ha assolit tal mestria en tants mitjans diferents. La seva música, de formes ja fortament consolidades, poques vegades ha estat considerada com a revolucionària, però al públic de l'època, sens dubte, li va resultar difícil apreciar algunes de les seves

obres, especialment a causa dels sorprenents contrastos, complexitat i harmonia de vegades dissonant.

No se sap com va néixer la "**Petita Serenata Nocturna**", per què la va compondre ni a qui estava dedicada. Va ser escrita a l'estiu de 1787, a Viena, mentre l'autor treballava en el segon acte de la seva òpera "Don Giovanni".

Tenia cinc moviments, però, per raons desconegudes, només ens n'han arribat quatre. Només dura 16 minuts i pels seus contemporanis era considerada música lleugera.

El **primer moviment** és *allegro*, això significa que és un moviment animat. Té forma de sonata. La sonata és una forma clàssica que consisteix en dos temes contrastants que s'exposen, després es desenvolupen amb variacions i arranjaments i finalment es recapitulen, és a dir, es re-exposen arribant al final. Proveu de descobrir-los mentre ho escolten.

http://www.dailymotion.com/video/x4xt4s_mov1-pequena-serenata-nocturna-moza_music

<http://elcosmopolita.wordpress.com/2007/07/26/eine-kleine-nachtmusik/>

Veure activitats a l'audició 11.

- **Audició 11: L. van Beethoven. Sonata núm. 14, Clar de Lluna. 1r moviment.**
[Pel capítol 2 de Pèbili]

Ludwig van Beethoven (1770 - 1827) fou un compositor, director d'orquestra i pianista alemany. El seu llegat musical es va estendre, cronològicament, des del Classicisme fins a l'inici del Romanticisme musical.

El seu art es va expressar en nombrosos gèneres i, encara que les simfonies van ser la font principal de la seva popularitat internacional, el seu impacte va resultar ser molt significatiu a les obres per a piano i música de cambra.

La seva producció inclou els gèneres pianístics (32 sonates per a piano), de cambra (16 quartets de corda, 7 trios, 10 sonates per a violí i piano), vocal (lieder i una òpera: *Fidelio*), concertant (5 concerts per a piano i orquestra, un per a violí i orquestra) i orquestral (9 simfonies, obertures, etc.).

La música del quart moviment de la novena simfonia, està basada en l'*Oda a l'Alegria* de Friedrich von Schiller i és l'Himne de la Unió Europea.

Clar de lluna va ser escrita el 1801, dedicada a la seva alumna, la comtessa Giulietta Guicciardi de 17 anys, de qui es deia que n'estava enamorat. El primer moviment ha estat també considerat un nocturn (justament, Ludwig Rellstab, que li

va donar el nom a la peça, el veia com un evocatiu de la nit), tot i que Beethoven no el va descriure com a tal.

Consta de tres moviments:

El primer moviment, *l'Adagio Sostenuto*, és pianíssimo, és dolç, calmat. Una melodia simple, per dir les coses clares, però tímidament, sempre en un mezzo piano. De tant en tant es fa sentir, a través d'un crescendo, però amb molta discreció. Hector Berlioz va anomenar "lament" a la melodia que reproduïx gairebé enterament la mà dreta.

<http://www.youtube.com/watch?v=seVwETickss&>

- La nit té un paper molt important al conte del Pèbili. Escoltem (**Habilitat de recerca:** Observar) amb cura i atenció les audicions 10 i 11 (o qualsevol altra que tingui com a títol temàtic la nit. També podríeu fer servir l'audició 07, el nocturn de *La Botiga Fantàstica*).

Després preguntarem:

- Quina melodia us fa pensar més en la nit? (**Habilitat de traducció:** Interpretar) Per què? (**Habilitat de raonament:** Buscar i donar raons)
- Quina melodia no sembla pensada per la nit? (**Habilitat de traducció:** Interpretar) Per què? (**Habilitat de raonament:** buscar i donar raons)
- N'hi ha alguna que ens fa pensar en una nit fosca i sense lluna? I amb lluna plena? (**Habilitat de raonament:** Raonar analògicament)
- Com hauria de ser la música que representi la nit? Forta? Suau? Lenta? Ràpida? (**Habilitat de raonament:** Raonar analògicament)

Informació per audicions 12 a la 14.

Antonio Lucio Vivaldi (1678 –1741), va ser un reconegut violinista i un dels principals compositors del barroc.

Com en tants i tants casos d'altres artistes, tots els èxits que l'acompanyaren en vida no evitaren que morís ben pobre. Per aconseguir el lloc de compositor de la cort, Vivaldi va marxar cap a Viena, on regnava Carles VI, però el fet és que el país estava en guerra i amb aquest panorama Vivaldi quedà sense protecció i va haver d'anar malvenent manuscrits fins a la seva mort. Va morir a casa de la vídua d'un fabricant de selles, el 27 o 28 de juliol de 1741 i va ser enterrat al dia 28 de juliol en una fossa comuna.

Tot i que ara ens costi de creure, perquè sabem que en vida va ser un compositor famós i prestigiós, la seva música va ser oblidada des de la seva mort fins la seva redescoberta ja avançat el segle XVIII.

Les quatre estacions - Antonio Vivaldi: La tardor. [Pel capítol 4 de *Pèbili*]

Les quatre estacions és un conjunt de 4 concerts per a violí, que va compondre el 1723, i és l'obra més coneguda de Vivaldi i també una de les més popularitzades de tota la música clàssica, a més de ser l'obra amb més enregistraments en disc de la història. Cada concert segueix l'estructura de tres moviments, un moviment lent central (*lento, adagio, largo*), al mig de dos moviments ràpids (*allegro, presto*, etc.).

La tardor, Concert núm. 3 en Fa Major, Op. 8, RV 293.

- **Audició 12: Allegro.**
- **Audició 13: Adagio molto.**
- **Audició 14: Allegro.**

Vivaldi va escriure un sonet per a cada estació, el de la tardor és aquest que traduïm tot seguit:

La Tardor

Allegro

Els camperols celebren amb balls i cants
De la feliç collita el dolç plaer
I del licor de Bacus tan encesos
Amb el somni acaben el seu goig.

Adagio molto

Fa que tots acabin els balls i cants
La brisa que temperada dóna plaer,
I l'estació que convida tant i tant
A gaudir d'un dolcíssim son.

Allegro

Els caçadors, amb l'alba, a la caça
Amb banyes, escopetes i gossos surten fora
Fuig la presa i segueixen els rastres;
Ja fatigada i espantada pel gran soroll
De les escopetes i els gossos, ferida sembla
Sense forces vol fugir, però capturada mor.

3r moviment de La Tardor

<http://www.youtube.com/watch?v=1Qr9aX9U9pw>

Activitats per les audicions 12, 13, 14 i 16

- Escoltarem (**Habilitat de recerca: Observar**) amb atenció aquests tres moviments de La Tardor i la audició 16, de *La Tardor porteña* d'Astor Piazzola.
- Podeu encetar un diàleg al final de cada audició (o després de escoltar-les totes) amb aquestes preguntes:
- Em què et fa pensar? (**Habilitat de traducció: Interpretar**)
- Et provoca alegria, tristesa..., quin sentiment et provoca?
- Quines imatges et venen al cap? (**Habilitat de recerca: Imaginar**)
- També podem fer un treball de semblances i diferències entre les audicions. (**Habilitat de conceptualització: Establir semblances i diferències**)

▪ Audició 15: A. Ponchielli - La dansa de les hores, de l'òpera *La Gioconda*. [Pel capítol 5 de *Pèbili*]

Amilcare Ponchielli (1834 - 1886) va ser un compositor italià. Actualment, la seva obra més coneguda és *La Gioconda*, de la qual proposem escoltar **La dansa de les hores**. Aquesta òpera està ambientada a la Venècia del segle XVII i narra la història d'una cantant de carrer que passa penúries. A l'acte tercer s'inclou la:

Dansa de les Hores

- o Recitatiu *Grazie vi rendo* (III, 6)
- o Dansa de les Hores (III, 6)
 - Surten les hores de l'Alba (Moderato)
 - Les hores de l'Alba (Andante poco mosso)
 - Surten les hores del matí
 - Dansa de les hores del matí (Moderato)
 - Surten les hores de la tarda
 - Surten les hores de la nit (Moderato, Andante poco mosso, Allegro vivacissimo)

La música d'aquest ballet es va fer molt popular arran d'haver estat utilitzada a la pel·lícula de Walt Disney, *Fantasia* (1940).

http://www.youtube.com/watch?v=aSo9xe_uKLw&playnext=1&list=PLAFDFC83F469993AC

Activitats per les audicions 15 i 17

- Escoltarem aquesta peça musical i també l'audició 17. Són dues obres que ens fan pensar en el pas del temps i els rellotges.

- Si és possible, i va bé, ajudades per les mestres de música i educació física, podem muntar una coreografia senzilla (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical al corporal) sobre la idea del pas del temps, a partir del que pugui sortir d'un diàleg:

- Com es poden ballar les hores?
- Com sabem que el temps passa?
- Com es pot representar el pas del temps? I les hores?

Pot servir d'inspiració, el fragment del ballet de l'òpera La Gioconda (teniu l'enllaç més amunt)

- Fer una observació reflexionada (**Habilitat de recerca:** Observar) del fragment de la pel·lícula *Fantasia* de Disney (teniu l'enllaç més amunt). Podeu acabar demanant que facin un dibuix (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical al plàstic) per representar el temps.

▪ **Audició 16: A. Piazzola. La tardor porteña.** **[Pel capítol 4 de Pèbili]**

Astor Pantaleón Piazzolla (Mar del Plata, 1921 - Buenos Aires, 1992). Fill de pares immigrants italians, Astor va viure gran part de la seva infantesa amb la seva família a Nova York, on des de molt jove va entrar en contacte tant amb el jazz com amb la música clàssica de Bach. Quan als anys cinquanta i seixanta la seva música va començar a transcendir, els *tangueros* ortodoxes —que el consideraven «l'assassí del tango»— van decretar que les seves composicions no eren tango. Piazzola va respondre amb una nova definició: «És música contemporània de Buenos Aires». Les seves obres no eren difoses per les emissores de ràdio i els comentaristes seguien atacant el seu art. Els segells discogràfics no s'atrevien a editar-les. El consideraven un snob irrespectuós que componia música híbrida, amb exabruptes d'harmonia dissonant. Avui dia és considerat, segons els millors especialistes del món, un dels músics de tango més importants de la segona meitat del segle XX.

Les *Cuatro Estaciones Porteñas* són considerades com una de les composicions fonamentals en l'obra de Piazzola. No van ser composades totes juntes, com les *Quatre Estacions* de Vivaldi; sinó que van ser fetes per separat. Les *Quatro Estaciones Porteñas* van ser escrites per a Quintet (bandoneó, violí, piano, guitarra elèctrica i contrabaix).

A la **Tardor Porteña** (la peça que us proposem aquí) trobem l'acomiadament. La fugacitat de la passió es fa tardor. La ciutat es comença a vestir de groc. Trobem aquí un dels solos més notables, només per a la mà esquerra del bandoneó, on cada nota sembla voler buscar el seu propi pes, com si lluités per independitzar-se de tota la frase musical. Aquest solo sembla apoderar-se de tot el tema fins que apareix el violí, tot creant un nou moment de suspens.

<http://www.youtube.com/watch?v=5ZucwD5zXCM>

http://www.metacafe.com/watch/1192417/astor_piazzolla_otono_porteno/

- Veure l'activitat de les audicions 12 a 14 per La Tardor de Vivaldi.
- Intenem discriminar els 5 instruments de *Les estacions* (**Habilitat de recerca:** Observar)

▪ **Audició 17: L. Anderson. El rellotge sincopat.** [Pel capítol 5 de *Pèbili*]

Leroy Anderson (1908 - 1975) fou un compositor, adaptador i director nord-americà. Descendent de pares suecs i fill de músics afeccionats, Leroy Anderson estudià orgue, tuba i contrabaix, i als dotze anys ja havia compost un minuet per a quartet de corda. Anderson fou un compositor molt divertit que va buscar, com ningú, el sentit de l'humor en la música.

Al llarg de tota la peça que us proposem aquí, ***El rellotge sincopat***, se sent un tic-tac que fan les caixes xineses, en principi sembla que va a l'hora, però, de tant en tant, s'atura i fa una mena de divertits retorns irregulars que li donen un aire de comicitat.

<http://lapaginamusical.blogspot.com/2008/05/el-rellotge-sincopat-leroy-anderson.html>

<http://www.youtube.com/watch?v=mZUOt0rBsyg>

- Veure l'activitat per l'audició 15, *La dansa de les hores* de Ponchielli.
- En quin sentit podem dir que es tracta d'una música divertida, simpàtica, amb humor? (**Habilitat de raonament:** Raonar analògicament)

▪ **Audició 18: G. Telemann. Concert per trompeta en Re major.**

Georg Philipp Telemann (1681 - 1767) fou un compositor barroc alemany. Ha estat situat, juntament amb Johann Sebastian Bach i Georg Friedrich Haendel, al cim de la música barroca alemanya. La seva obra és vastíssima: al voltant de 1000 suites per orquestra, multitud de concerts per diversos instruments, unes 40 òperes i nombroses obres religioses com oratoris, cantates i passions.

La **trompeta** és un instrument de la família del vent-metall. Els instruments de metall tenen la particularitat que el so no el produeix la vibració d'una canya, sinó la del propi llavi de l'interpret al bufar sobre un broquet o embocadura.

La trompeta és probablement l'instrument de vent-metall més conegut i usat. L'origen de les trompetes, -instruments als quals des de l'antiguitat se'ls va assignar un paper militar o cerimonial pel fet d'estar constituïdes per un tub bàsicament cilíndric-, caldria cercar-lo en els antics instruments de canya, fusta, etc.

<http://www.youtube.com/watch?v=OX8KM-j11DA>

Al Pèbili tenim una orquestra composta de grills i de mosquits trompeters que enceten el ball. Aquesta peca ens apropa al so de la trompeta i servirà per distingir el solista de l'orquestra: (**Habilitat de recerca:** Observar)

- Podem jugar i cada vegada que soni la trompeta sola ens posem drets i quan toqui l'orquestra sola o amb la trompeta asseguts.
- També podem distingir quan l'orquestra toca sola o toca amb la trompeta: drets i amb les mans tot fent el gest de tocar la trompeta quan la trompeta toca sola; dirigint quan toca amb l'orquestra i amb els braços creuats quan toca l'orquestra sola. (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical a la mímica)

Programa:

FILOSOFIA DE LA NATURALES

Kio i Gus és la història d'un estiu que en Kio i la Gus passen plegats. Kio és a la granja dels seus avis i a la granja veïna hi viu la Gus, que és una nena de la seva edat però cega.

Ella serà qui, malgrat la seva discapacitat, mostrarà les grandeses de la vida rural a Kio, que, tot i vident, està poc avesat a la vida del camp.

La història, que transcorre entre les distintes relacions familiars i les descobertes del món exterior (el paisatge, els animals, etc.), és una gran excusa per mostrar dos tarannàs diferents.

El relat consisteix en converses sobre llenguatge, les idees, els animals, la gent i les coses. Kio i Gus s'admiren del contrast entre les creences i la realitat, entre la por i el coratge, el que diem i el que fem, la veritat i la bellesa. El personatges s'interessen pels conceptes d'espai i temps i per les relacions entre llenguatge i món.

Les propostes musicals que es fan a continuació pretenen anar lligades als diversos *Plans de discussió* que es fan als alumnes. Molts d'ells donen suport a la descoberta de conceptes relacionats amb els sentits o a l'aprofundiment de conceptes que ja es tenen.

La presentació de totes les propostes està referenciada amb el capítol on es troba i amb la idea que es treballa.

▪ Audició 01: G. Rossini. "Duetto buffo di due gatti" o Duet còmic de dos gats.

Gioacchino Rossini (1792 - 1868) va ser un compositor italià, considerat una de les figures de l'òpera del segle XIX. Va compondre la primera òpera a l'edat de catorze anys, però després, en el cim de la seva popularitat i crèdit, va abandonar la composició i va viure una jubilació tranquil·la al camp parisenc.

El *cigne de Pesaro* - com va ser conegut Rossini - va nèixer tres mesos després de la mort de Mozart i va imprimir al melodrama un estil que va fer època i que va influir en gran manera en els operistes posteriors. Va deixar més de trenta òperes de tots els gèneres, des de la farsa a la comèdia, passant per la tragèdia i l'òpera *seriosa*.

Es pensa que el **Duet còmic de dos gats** és una composició que pertany a Giacomo Rossini. Tot i que no se sap amb certesa, usualment se li atribueix a ell, malgrat que hom pensa que en realitat la va compondre el compositor anglès Robert Lucas de Pearsall, sota el pseudònim de "G. Berthold". La llegenda explica que Rossini la va compondre en honor d'un parell de gats que tots els matins anaven a visitar-lo a la seva casa de Pàdua.

Un duet és una composició musical feta perquè sigui cantada o tocada per dos instruments. En aquest cas, està pensada per ser cantada per dues sopranos acompanyades d'un piano; la lletra només imita el "miau" de dues gats. Les sopranos són les cantants amb la veu d'òpera femenina més aguda.

Molts músics famosos s'han inspirat en el miols dels gats per fer les seves grans simfonies: Domenico Scarlatti va compondre la *Fugida del Gat*; Maurice Ravel va escriure un duet entre gats en la seva breu fantasia lírica *L'enfant et els sortilèges*. Alguns gats van ser personatges de ballets com el de pas de dos de *La Bella Dorment* de Txaikovski.

http://www.youtube.com/watch?v=qRG6h6H0_ho

<http://www.youtube.com/watch?v=OIn6V7TcHUI>

Pla de diàleg: Escoltem i representem un duet de gats [Capítol 1. Episodi 1. Idea 2: Gats]

A La Rita, la gata d'en Kio, li agradaria sentir aquest duet: “Duetto buffo di due gatti”. Primer escoltarem (**Habilitat de recerca: Observar**) els dos gats que tenen aquesta mena de conversa. Tot seguit proposem diferents activitats.

Demanarem dos nens/es que vulguin representar (**Habilitats de traducció: Traduir del llenguatge musical a la mímica; Improvisar**) el duet davant de tots. S'hauria d'escoltar una primera vegada i representar a la segona vegada. També se'ls pot demanar que escriguin (**Habilitats de traducció: Explixar: narrar i descriure**) el diàleg individualment i després comparar-los (**Habilitat de conceptualització: Comparar**).

A continuació comentar en grup amb ajuda d'aquestes preguntes:

- Què passa entre els dos gats?
- Quins sentiments creus que tenen?
- Quin era el diàleg que portaven?
- Us ha resultat difícil interpretar aquests fragments només amb l'entonació que donaven les sopranos?
- Podríeu inventar i representar un “diàleg” entre dos gossos/es -o algun altre animal- per tal que la resta del grup hagi d'interpretar de què va.
- Us agrada l'òpera? Heu anat algun dia a sentir una òpera? Recordeu quina?

▪ Audició 02: F. Schubert. *Kindermarsch* o *Marxa per a nens*.

“Com a músic, Schubert va venir al món en el moment just”. Aquestes paraules són del musicòleg Alfred Einstein, gran estudiós de l'obra del compositor vienès. **Franz Schubert** (1797-1828), en efecte, va saber comprendre i assimilar l'herència de Beethoven i transmetre-la als compositors que el van seguir, enriquida per la seva personal aportació; però, al mateix temps, va saber restablir els llaços amb el passat, amb la tradició de Haydn i Mozart, que semblaven compromesos en els primers

anys del segle XIX. Pel seu respecte a les formes musicals, Schubert és un clàssic, però la novetat del seu llenguatge i el caràcter de la seva música fan d'ell un romàntic.

<http://www.youtube.com/watch?v=2LmUUUR3x38>

- **Audició 03 : G. Bizet. *Jeux d'enfants (Jocs de nens)*. La baldufa : Impromptu.**

Georges Bizet (1838 - 1875) va ser un compositor francès, que pertany al període romàntic. L'obra més coneguda de Bizet és l'òpera *Carmen*, però Bizet no va tenir ocasió de gaudir de l'èxit d'aquesta obra, ja que pocs mesos després del debut de l'òpera va morir a la primerenca edat de 37 anys.

Sembla ser que als 35 anys va tenir nostàlgia en recordar els jocs de la seva infància. Aquells records van ser l'excusa perfecta per compondre una col·lecció de petites peces per a piano a quatre mans, ***Jeux d'enfants***, que ja és imprescindible en l'educació musical de qualsevol alumne de piano. Bizet no va passar per alt que, *jouer* significa jugar però també, tocar un instrument. Segons sembla, li agradava creure que la música és un joc i funciona com a tal: regles, estructures... Aquesta composició d'aspecte àgil i innocent està considerada una de les obres mestres del piano a quatre mans.

<http://www.youtube.com/watch?v=fLFB0s8OzOU>

- **Audició 04: C. Debussy. *Childrens's corner Suite: Golliwogg's Cake-Walk*.**

Achille-Claude Debussy (1862 - 1918) fou un compositor francès, considerat un dels principals compositors del segle XX. Admirador, en un principi, de l'obra de Wagner, va trencar amb el corrent romàntic del segle XIX, tot adherint-se a l'Impressionisme. Tot i això, sempre va refusar encasellar-se en un motlle preestablert i sempre va anar a la recerca d'una llibertat estilística absoluta.

El **cake-walk** era una dansa pròpia dels esclaus negres dels Estats Units, que parodiava les danses de saló dels seus amos. S'hi troben presents algunes característiques que posteriorment s'usen en el ragtime, com per exemple l'ús de la síncopa.

<http://www.youtube.com/watch?v=XMrdhgWR9Zk>

▪ Audició 05: A. Liadov. Music box.

Anatoli Liadov (1855 - 1914), fou un compositor, mestre i director d'orquestra rus. Va compondre un gran nombre de petites peces per a piano, de les quals el seu ***Musical Snuffbox*** o ***Music Box***, de 1893, és potser la més famosa. Com molts dels seus contemporanis, Liadov també es va dedicar a posar música a temes russos.

<http://www.youtube.com/watch?v=VVfyiDO7Kk0>

Activitats per les audicions 02 a 05

Pla de diàleg: Juguem escoltant música
[Capítol 1. Episodi 1. Idea 6: Jugar]

Els quatre fragments que us hem proposat van ser creats pels compositors pensant en els seus fills, en els seus nebots,... en els nens i els seus jocs.

- En quin joc o joguina us fa pensar cada una d'aquestes peces? (**Habilitat de raonament:** Raonar analògicament)

AUDICIÓ	JOC O JOGUINA
1. Kindermarsch. Schubert	
2. Jeux d'enfants. Impromptu. Bizet	
3. Golliwogg's cake-walk. Debussy	
4. Music box. Liadov	

- Amb un grau de dificultat més baix, podeu proposar les opcions i que hagin de lligar-les :

AUDICIÓ	JOC O JOGUINA
1. Kindermarsch. Schubert	El moviment d'una baldufa
2. Jeux d'enfants. Impromptu. Bizet	Una ballarina dins d'una caixeta de música
3. Golliwogg's cake-walk. Debussy	Un ball de titelles
4. Music box. Liadov	Soldadets marxant i marcant el pas

Informació per les audicions 06 a 10

Camille Saint-Saëns (1835-1921) va ser un director i compositor francès de música acadèmica. Músic molt dotat —va ser un virtuós pianista i també un excel·lent improvisador a l'òrgan—, encuriosit per tot, escriptor, caricaturista, gran viatger.

El ***Carnaval dels animals*** és una suite musical en 14 moviments. Té una durada d'entre 22 i 30 minuts. Molts fragments són un retrat humorístic de les composicions d'alguns compositors amics seus. La intenció de Saint-Saëns era compondre una obra per divertir-se i divertir els seus amics durant els dies de carnaval de l'any 1886. Va prohibir que s'interpretés en públic mentre ell va viure. El compositor va planejar l'obra com una broma per un dia de carnaval, així que hi apareixen lleons, gallines, tortugues, cangurs, rucs i diversos animals més.

▪ Audició 06: C. Saint-Saëns. Carnaval dels animals. El cigne.

El cigne: Violoncel i dos pianos: Aquesta és l'única part d'aquesta obra que es va editar en vida de Saint-Saëns. La suavitat i gentilesa del violoncel pot fer-nos imaginar un cigne lliscant per les aigües d'un llac.

<http://www.youtube.com/watch?v=XmDA9sLgsPc>

▪ Audició 07: C. Saint-Saëns. Carnaval dels animals. L'elefant.

L'elefant: Dos pianos i un contrabaix: De nou els pianos fan l'acompanyament, però ara l'instrument que duu la melodia és el contrabaix. Com la música és tan greu i pesada, fàcilment podem imaginar els moviments de l'elefant. En aquesta peça el compositor cita una part de l'òpera *La condemna de Faust*, d'Hèctor Berlioz.

<http://www.youtube.com/watch?v=CGLGqn3zCu8>

▪ Audició 08: N. Rimsky-Korsakov. El vol del borinot.

Nikolai Rimski-Korsakov (1844-1908) fou un compositor rus i professor de música clàssica, però sobre tot era un mestre de l'orquestració. Va ser guia de molts compositors de l'època, així com el cap del conegut grup dels Cinc (ell juntament amb Balakirev, Borodin, Cui i Mussorgski). Entre les seves composicions destaca *Sheherazade*. Però una altra peça molt i molt coneguda és la que us proposem aquí.

El vol del borinot és un interludi orquestral que pertany a la primera escena de l'acte tercer de l'òpera *El conte del tsar Saltan*, basada en un poema d'Aleksandr Pushkin. És un clar exponent del cromatisme musical. És una obra d'execució ràpida i difícil d'interpretar per la quantitat de notes que té.

<http://www.youtube.com/watch?v=XFtPKmxhhKg>

- **Audició 09: A. Khachaturian. Ballet *Gayaneh*: Dansa del sabre.**

Aram Ilich Khachaturian (1903 - 1978), fou un compositor soviètic d'origen armeni. Freqüentment, en textos espanyols se'l cita amb el seu cognom transcrit a la manera saxona, Khachaturian, o francesa, Khatchatourian. Fou l'autor de l'himne nacional de l'Armènia soviètica. Va ser el primer compositor que va integrar la música moderna i el ballet clàssic. Estava convençut que el públic havia de sentir les mateixes emocions i sensacions que els ballarins tractaven de transmetre.

El seu temperament i el seu talent musical es posen de manifest en obres tan cèlebres com el ballet "Espartac", el "Poema a Stalin" i "Gayaneh" (1942), en aquesta hi inclou la famosa **Dansa del Sabre** (utilitzada per Billy Wilder a la seva pel·lícula *Un, dos, tres*). Altres composicions de Khachaturian també han entrat dins la història del cinema, com ara el seu *Adagio* -cançó tranquil·la, de bressol-, que va ser utilitzada tant per Stanley Kubrik a *2001, una Odissea a l'espai* com per James Horner a *Jocs de patriotes*, *Clear and present danger* i *Aliens*.

La **dansa del sabre** pertany al ballet *Gayaneh*, una història sobre l'amor d'una dona armènia que entra en conflicte amb els seus pensaments polítics. Al final del ballet, molt patriòtic, se celebra la unió existent entre tots els pobles que conformen la Unió Soviètica... Al segon acte hi ha una suite de danses, on apareix la *Dansa del sabre*, com a exemple armeni.

<http://www.youtube.com/watch?v=i6AJYaKplzk&playnext=1&list=PL5B3544D3734B8556>

- **Audició 10: F. Chopin. Nocturn nº 21 en Do menor.**

Frédéric-François Chopin (1810 - 1849) és generalment considerat com el més gran dels compositors polonesos i entre els més grans compositors de piano de tots els temps. Va compondre quasi exclusivament per a piano. Originalment, el seu nom era Fryderyk Franciszek Chopin i només va adoptar la forma francesa, Frédéric-François, quan va deixar Polònia i va anar a París a l'edat de 20 anys, d'on no va tornar mai. L'obra de Chopin representa el Romanticisme en el seu estat més pur. Se l'anomenava el Poeta del piano.

El **nocturn** és una peça de música vocal o instrumental, de melodia dolça i estructura lliure. La denominació "nocturn" se li donava, en una primera instància, al segle XVIII, a una peça tocada a moments, generalment en festes de nit i després deixades de banda. Per aquesta època, aquestes peces no eren necessàriament inspiradores o evocadores de la nit, però havien estat escrites per a que es toquessin a la nit, com passa amb les serenates.

En la seva forma més comú (val a dir, com una peça d'un sol moviment, generalment escrita per a un sol de piano), el gènere va ser conreat principalment al segle XIX. Els primers nocturns escrits amb aquest nom van ser compostats per John Field, el pare del

nocturn romàntic. No obstant això, el més famós exponent d'aquesta música va ser Frédéric Chopin, que en va escriure 21.

<http://www.youtube.com/watch?v=x3ntdL5im4o>

Activitats per les audicions 06 a 10

Pla de diàleg: Aquesta música és com...
[Capítol 2. Episodi 2. Idea 3: Comparar els sentits]

El Manual “Admirant el món” ens proposa de fer exercicis de comparació: “Escotar una cançó de bressol és com tenir un somni bonic”.

De la mateixa forma que es fa això, escoltarem tres peces musicals (06, 07 i 08) i treballarem fent comparacions (**Habilitat de conceptualització: Comparar**)

Cada audició porta el títol i, per tant, evoca un animal. Els diem això i els proposem que escoltin i pensin en quin animal o tipus d'animal els fa pensar (**Habilitat de raonament: Raonar analògicament**). No es tracta d'encertar l'endevinalla, però si de apropar-se, tot justificant les respostes (**Habilitat de raonament: Buscar i donar raons**):

- Aquesta música (audició 06) és com sentir... (animal)
- Aquesta música (audició 07) és com sentir... (animal)
- Aquesta música (audició 08) és com sentir... (animal)

L'altra opció, si trobeu que l'anterior es massa difícil, es donar aquestes ajudes:

1. L'audició és comsentir les abelles o els mosquits a l'estiu quan et molesten tota l'estona.
2. L'audició és comveure el moviment majestuós que fa el cigne quan neda pel llac.
3. L'audició és com..... notar un elefant que estar caminat a prop nostre. (**Habilitat de raonament: Raonar analògicament**)

Com ja estaran habituats a aquest exercici de comparar, podem proposar un grau més de complexitat, tot utilitzant les audicions 09 i 10 i obrint-los a qualsevol possibilitat:

1. L'audició 09 és com ...
2. L'audició 10 és com ... (**Habilitat de raonament: Raonar analògicament**)

O bé, si ho troben molt difícil, podeu donar aquests dos exemples i que, a partir d'aquí, puguin fer altres comparacions:

1. L'audició 09 és com ... estar enmig d'una batalla.
 2. L'audició 10 és com ... estar apunt de dormir acaronat pels núvols.
- (Habilitat de raonament: Raonar analògicament)

Informació per les audicions 11 i 12:

Eric Alfred Leslie Satie (1866 - 1925), compositor i pianista francès. Després d'haver conviscut amb les avantguardes de la seva època, la seva obra resulta encara avui tan extravagant com la seva vida. De conductes transgressores, de caràcter insuportable i intransigent, amb idees absurdes i ocurrencies en ocasions irritants i fins i tot paranoiques, es presentava a si mateix com "gimnopedista" i com "fonometrògraf" (qui mesura i escriu els sons), preferint definir-se més així que no com a "músic". Va ser una de les primeres persones a aparèixer en el cinema, el 1924, en la pel·lícula "Entreacte" de René Clair. És conegut com Erik Satie (va canviar, des de la seva primera composició, el 1884, la 'c' final del seu nom per una 'k').

▪ Audició 11: E. Satie. *Gymnopédie* n°1 (amb trompa)

Les ***Gymnopédies***, publicades a París a partir de 1888, són tres composicions per a piano que va compondre als 23 anys. Les *Gymnopédies* estan inspirades en la poesia de J.P. Contamine de Latour (1867-1926), qui, al seu poema "The Ancient", fa servir la paraula "gymnédie".

La paraula *Gymnédie* donava nom a una festivitat religiosa celebrada a Esparta, el juliol-agost, en honor de Leto i dels seus fills, Apol·lo, Phytis i Artemisa. Aquestes festivitats consistien essencialment en balls i exercicis executats pels joves espartans, al voltant d'estàtues, situades en un lloc de l'àgora anomenat *khōrōs*, que representen els déus en qüestió. Eren balls que imitaven els exercicis de la palestra, completament nus, davant dels altres lacedemònies, els estrangers i els ilotes. Els solters de més de 30 anys eren, en canvi, exclosos de l'assistència.

▪ Audició 12: E. Satie. *Gymnopédie* n°1 (amb piano)

Les ***Gymnopédies*** són peces lleugeres però atípiques que desafien deliberadament nombroses regles de la música clàssica i, fins i tot, de la contemporània. Aquest rebuig desvergonyit per les convencions és tanmateix poc perceptible per a l'oient, car la música és portada per una forta càrrega emocional i per l'elegància de la narració.

Satie utilitza el terme "música de mobiliari", al que ara coneixem com a música ambiental o funcional, música per no ser escoltada, per referir-se a algunes de les seves peces, el que implica que podrien ser utilitzades com a música de fons.

<http://www.youtube.com/watch?v=ljiKS0ry7tA>

Activitats per les audicions 11 i 12

Pla de diàleg: La mateixa melodia..... sona diferent [Capítol 2. Episodi 4. Idea 2: D'on ve la mel]

Hem estat treballant la distinció entre qui fa la mel i qui la transporta. Qui ho transporta no ha de ser necessàriament qui fa aquell producte. Amb la música passa el mateix, el compositor i autor d'una obra musical és qui pensa en el motiu de la música i escriu la partitura. L'interpret és qui toca l'instrument, de forma que un mateix fragment musical pot estar interpretat per persones diferents i, fins i tot, tocat per instruments diferents. La composició és "transportada" a les nostres oïdes d'una forma diferent: amb una trompa a la primera i amb un piano a la segona. Escoltem ara la mateixa peça, interpretada per instruments diferents:
Audició 11. Gymnopédie (amb trompa) Satie
Audició 12. Gymnopédie (amb piano) Satie

L'objectiu és que els nens i nenes vegin les diferències quan una melodia és interpretada per dos instruments diferents: què hi troben, quines semblances hi ha, quines diferències, quina els agrada més, quina creuen què és més adequada per Kio i Gus, etc? (**Habilitat de conceptualització:** Establir semblances i diferències)

▪ **Audició 13: J. Brahms. Cançó de bressol.**

Johannes Brahms (1833 - 1897) va ser un compositor alemany de música clàssica, un dels més representatius del Romanticisme. Brahms és una figura prominent de la música del segle XIX, potser l'últim gran compositor clàssic. La seva obra ha demostrat ser commovedora i molt influent en el posterior desenvolupament de la música. Va compondre obres mestres en tots els gèneres, excepte en òpera.

Una **cançó de bressol** és una cançó suau destinada a fer dormir un infant. El fet de cantar una melodia mentre es gronxa un infant, per tal que es relaxi i s'adormi plàcidament, és un costum molt arrelat a, pràcticament, totes les cultures i a totes les èpoques, com ho demostren la gran quantitat de cançons de bressol existents arreu del món.

Cançó de bressol

Bona nit, bona nit, de roses cobert, de randes guarnit; reposa al llit.
matinet si déu vol, demà et despertaràs.
matinet si déu vol, demà et despertaràs.

Bona nit, bona nit, bells àngels, tots blancs, demà et mostraran; l'arbre de Nadal.
dorm infant un son llis, somnia al paradís.
dorm infant un son llis, somnia al paradís.

<http://www.youtube.com/watch?v=t894eGoymio>

▪ Audició 14: G. Faure. Berceuse Dolly.

Gabriel Fauré (1845 –1924) va ser un compositor francès. Alumne de Saint-Saëns (compositor del *Carnaval dels Animals*), va exercir com a organista a l'església de la Madeleine a París. Després va ser professor de composició al Conservatori de París i, més tard, va assumir la direcció d'aquest centre (entre 1905 i 1920). Juntament amb Debussy, se'l considera un dels més grans compositors francesos de principis del segle XX.

Una **barcarola** (del francès y també italià **barcarola**, **barcarole**) és una cançó folklòrica cantada pels gondolers venecians, però també una obra musical escrita en aquell estil.

<http://www.youtube.com/watch?v=47JbguI9Tdw>

Activitats per les audicions 13 i 14

Pla de diàleg: Cançons de bressol [Capítol 3. Episodi 1. Idea 2: Venir son]

Les cançons de bressol són peces musicals, pensades per ser cantades a nens i nenes abans de dormir. La idea és que, sent cantades per una veu familiar i dolça, convidarà el nen o nena a dormir.

Les cançons de bressol són conegudes com a *lullaby* i també *berceuse*. El seu origen es troba a Anglaterra al voltant de l'any 1300. Hi ha molts compositors que han fet cançons de bressol i aquí us proposem escoltar-ne dues de les més conegudes:

Audició 13: Cançó de bressol. Brahms

Audició 14: Berceuse Dolly. Faure

- Recordeu quines cançons us cantaven a vosaltres per anar a dormir? Les podeu cantar?
- D'aquestes dues cançons, quina creieu que us faria venir son?
- Per què creieu que les cançons de bressol, fan venir son?
- Quina cançó o quin tipus de música creieu que no us faria venir son? Per què?
- Escolteu música per adormir-vos?
- Us ha passat alguna vegada que no podíeu dormir? Per què? I com ho vareu fer per adormir-vos?
- Com és que ens ve la son?

Informació per les audicions 15 i 16:

Joseph Maurice Ravel, (1875 –1937), compositor francès del segle XX. Fou deixeble de Gabriel Fauré. La seva obra, amb un estil neoclàssic audaç, és el fruit d'una herència complexa i de recerques musicals que van revolucionar la música per piano i per orquestra.

▪ Audició 15 : M. Ravel. *Gaspard de la nuit*: 1r moviment: Ondine.

Gaspard de la nuit està basada en tres poemes de l'obra del mateix nom, escrita per Aloysius Bertrand (1807-1841). Es considera que *Gaspard de la nuit* és una de les peces més difícils del repertori per a piano.

Els tres moviments de ***Gaspard de la nuit*** es basen en els poemes *Ondine*, *Li gibel* (La forca) i *Scarbo*, de Bertrand. El moviment que us proposem és *Ondine*, basat en el poema sobre una nimfa que intenta atreure els homes al fons del llac on viu.

<http://www.youtube.com/watch?v=sUQoFOIn8dA>

▪ Audició 16: M. Ravel. Jocs d'aigua.

Jeux d'eau (Jocs d'aigua) és una obra per piano datada al 1901 i dedicada al seu mestre, Gabriel Fauré. Amb aquesta peça s'aferma la personalitat musical de Ravel, el qual va seguir un camí independent, entre la riquesa de les avantguardes musicals de l'època.

El títol sovint es tradueix com "Jocs d'aigua" o "Fonts". L'obra, un virtuós poema tonal, fou inspirada en Franz Liszt (en els seus *Jeux d'eau a la Vila d'Este*), i tal com ell mateix va explicar, en el soroll de l'aigua i els sons musicals que suggereixen el lliscar de les aigües, els salts d'aigua, els rierols, etc.

Aquesta obra és considerada un dels primers exemples de "l'impressionisme musical" dintre de les composicions de Ravel.

http://www.youtube.com/watch?v=J_36x1_LKgg

Activitats per les audicions 15 i 16

Pla de diàleg: Escoltem l'aigua
[Capítol 3. Episodi 1. Idea 6 : L'aigua]

Hi ha molts compositors musicals que han volgut imitar, amb instruments, el so de l'aigua o bé s'han inspirat en l'aigua per fer les seves composicions.

Maurice Ravel va ser un compositor que en sabia molt de tocar el piano i amb aquest instrument va fer les seves millors composicions. Escoltarem dues peces seves relacionades amb l'aigua.

La primera que escoltarem es diu *Ondine*. *Ondine* és un conte sobre la nimfa de l'aigua, que canta per seduir i convèncer els banyistes perquè visitin el seu regne misteriós i profund del fons del llac en el triangle que fa l'aigua, el foc i la terra.

La segona peça es diu *Jocs d'Aigua*. Està inspirada en el soroll de l'aigua i els sons musicals que suggereixen el moviment de les aigües, els salts d'aigua i els rierols.

A *Kio i Gus* l'aigua apareix en formes diferents: el llac, el mar. Fer-los pensar en quina forma d'aigua els suggereix (**Habilitat de traducció:** Interpretar) cadascuna de les dues peces: en un gran riu, majestuós i plàcid, en un rierol, en una font, en el mar, en un llac, en un salt d'aigua, en una bassa, etc. Què ho explicitin, tot diem el per què (**Habilitat de raonament:** Buscar i donar raons). També podeu proposar que explicitin quines semblances i quines diferències troben entre les dues peces (**Habilitat de conceptualització:** Establir semblances i diferències).

▪ Audició 17: C. Saint-Saëns. Carnaval dels animals. Gallines i galls.

Veure informació sobre C. Saint Saëns a la pàgina 39. En aquesta peça del ***Carnaval dels animals*** predominen cordes, sense violoncel·ls ni contrabaixos, dos pianos i un clarinet: aquest moviment se centra en un tema que imita el picotejar de les gallines al menjar gra, interpretat pels pianos i les cordes. El clarinet toca petits solos, a intervals, per sobre de la resta d'intèrprets.

<http://www.youtube.com/watch?v=dMj2RuTIX2g>

▪ Audició 18: O. Respighi. Els ocells: Gallines.

Ottorino Respighi (1879-1936) va ser un compositor, director d'orquestra i musicòleg italià, fill d'un professor de piano. Respighi va estudiar violí i composició des de petit i després ho va fer a Sant Petersburg, sota la tutela de Rimsky-Korsakov, el qual va ser una de les seves influències més importants.

Gli uccelli (Els ocells) és una suite per orquestra de cambra que data de 1927, escrita sobre el model de l'aire i danses per llaüt del segle XVIII. Comença amb un preludi, continua amb *El colom*, segueix amb ***La gallina***, continua *El rossinyol* i tanca amb el *Cucú*. A la peça que us proposem, podem sentir com cloqueja la gallina.

<http://www.youtube.com/watch?v=XP3lJu2THj8>

▪ **Audició 19: M. Mussorgski. Quadres d'una exposició: Ballet dels pollets dins les seves closques.**

Modest Mussorgski (1839 – 1881) va ser un dels compositors nacionalistes russos més originals i influents del segle XIX. Va formar part del famós **grup dels Cinc** juntament amb Rimsky-Korsakov, Balakirev, Borodin i Cui.

Una de les seves obres més conegudes és ***Quadres d'una exposició***, una famosa suite de quinze peces musicals, que Mussorgski va compondre el 1874. Mussorgski va escriure l'obra per a piano, però possiblement és més coneguda per les distintes orquestracions i arranjaments d'altres músics i compositors. La va compondre en commemoració al seu amic, l'artista i arquitecte Viktor Hartmann, que havia mort l'any anterior quan només tenia 39 anys. El títol original de la suite fou *Hartmann*.

http://www.youtube.com/watch?v=39IMK8_ZJIw

Activitats per les audicions 17, 18 i 19

Pla de diàleg: Escoltem gallines?
[Capítol 3. Episodi 2. Idea 4: Gallines]

Estem parlant de gallines. Hi ha molts compositors que han volgut imitar, amb els instruments musicals, el sons que fan les gallines així com també els que fan els pollets.

Camille Saint Sæens va escriure, durant unes vacances en un poblet austríac, una obra titulada *El Carnaval dels Animals*. Dins d'aquesta obra Saint Sæens ha dedicat un fragment a les gallines, quan mengen picant els grans de terra. Escoltem a veure què us sembla: Audició 17. (**Habilitat de recerca:** Observar).

També Ottorino Respighi va compondre un fragment que el va titular Les Gallines: Audició 18. (**Habilitat de recerca:** Observar).

Ara escoltarem els seus pollets sortint de l'ou i anant d'una banda a l'altra segons Mussorgski: Audició 19. (**Habilitat de recerca:** Observar).

- Quina de les tres us ha semblat que representa millor a les gallines? I els pollets? Per què?
- De quina altra manera podríem reproduir el cloqueig de les gallines?
- I el piu-piu dels pollets?
- Quina diferència hi ha entre ells? Com la podries explicar?

- **Audició 20: F. Mendelssohn. *Somni d'una nit d'estiu*: Marxa nupcial.**

Jacob Ludwig Felix Mendelssohn (1809-1847) fou un compositor i director d'orquestra alemany. Amb tan sols 16 anys va donar mostres del seu extraordinari talent musical component, en menys d'un mes, l'obertura "Somni d'una nit d'estiu", basada en l'obra de teatre del mateix nom escrita per William Shakespeare. En aquesta composició, ja pot apreciar-se la fusió d'ordre i fantasia que caracteritzaria la seva obra i que consagraria la seva fama com a músic prodigiós. Quinze anys més tard hi va afegir nous fragments simfònics i corals per tal de completar-la.

Aquesta **Marxa nupcial** és una de les marxes nupcials usades més freqüentment i generalment interpretada al final de la cerimònia dels casaments.

<http://www.youtube.com/watch?v=5t2bd6UoB7s>

- **Audició 21: R. Wagner. Òpera *Lohengrin*: Acte III. Marxa nupcial.**

Richard Wagner (1813 – 1883) fou un compositor d'òpera, director i teòric musical alemany. Creador del drama musical i renovador del gènere operístic, Wagner va ampliar l'horitzó del teatre líric en establir les bases d'una òpera alemanya, en la qual l'acció dramàtica preval sobre el virtuosisme vocal. A partir de Wagner s'inicia un predomini del drama sobre la música. L'òpera, convertida en drama musical, anteposa el contingut del text al de la música, transportant el protagonisme de les veus a l'orquestra. Les seves composicions, particularment les darreres, són notables per la seva textura contrapuntal, les harmonies riques, la seva orquestració i l'ús elaborat dels leitmotiv: temes associats amb personatges o situacions específiques.

Lohengrin és una òpera en tres actes amb música i llibret de Richard Wagner. Va ser estrenada a l'Hoftheater de Weimar el 28 d'agost de 1850, sota la direcció de Franz Liszt, amic de confiança i primer seguidor de Wagner.

La història del «cavaller del cigne» prové de la literatura medieval alemanya, sobretot Parzival de Wolfram von Eschenbach i la seva continuació anònima, Lohengrin.

Lohengrin es va convertir immediatament en un èxit i avui dia és una de les més representades. Fins i tot s'acostuma a interpretar en concert o fer enregistraments d'alguna de les parts. Així, les parts més conegudes són els preludis del primer i **tercer acte**, l'ària de Lohengrin *In fernem Land* i el **cor nupcial**, que també, com la Marxa nupcial de Mendelssohn, s'interpreta tradicionalment en els casaments en alguns països occidentals.

<http://www.youtube.com/watch?v=M3g-xtkEaPU>

Activitats per les audicions 20 i 21

Pla de diàleg: Marxes nupcials

[Capítol 4. Episodi 1. Idea 16: Qui es pot casar amb qui?]

Abans d'escollar-la, pensem què n'esperem si ens diuen que es tracta d'una marxa.

Les marxes nupcials són músiques que tradicionalment s'escolten en les cerimònies de casament. La tradició és relativament recent, del segle XIX, tal com hem explicat al parlar de la Marxa nupcial de Mendelsshon. Des de llavors, la tradició de sentir la marxa nupcial s'ha fet molt popular.

Ara, sentirem aquestes dues peces: Audició 20 i 21. (**Habilitat de recerca:** Observar).

Aquestes marxes són per anar de pressa?

Són com les que havíem imaginat?

Us agradaria sentir aquesta música el dia que us caseu..., si us caseu?

O en alguna altra cerimònia de la vostra vida?

Què són les tradicions?

Us agrada seguir les tradicions? O bé preferiu fer coses que altres no facin?

Penseu que les tradicions són importants?

▪ Audició 22: J. Haydn. Simfonia 101 - *El rellotge*. 2n moviment: *Andante*.

Franz Joseph Haydn (1732 - 1809) fou un compositor austríac. És exponent del Classicisme, en la mateixa mesura que ho són Mozart i Beethoven, tres compositors que la posteritat, sobretot el Romanticisme, va agrupar amb el nom de « trinitat ».

La seva carrera musical cobreix tot el període que va des del final del Barroc fins al principi del Romanticisme, gràcies a una vida d'una longevitat poc habitual a l'època. Fou a la vegada el pont i el motor que permeté que es portés a terme aquesta evolució.

La Simfonia 101, El rellotge, arrenca de forma suggeridora amb una original introducció de to ombrívol que, si bé respon al tipus d'introduccions que s'utilitzaven per a cridar l'atenció del públic i avisar-lo del començament de l'obra, destaca per la seva inusual substància musical, que crea una pretesa tensió prèvia. Després d'aquests breus prolegòmens, el **primer moviment** s'inicia de manera molt més alegre i dansarina, empès per un tema de melodia ballable i fins arribar a ser enganxós, tret del seu context, però de gran protagonisme en contraposició amb l'ombrívola introducció. El **segon moviment és l'andante**, que suggerim aquí i que és el que dona nom a la simfonia. En ell l'orquestra marca un ritme oscil·lant que evoca el tic-tac d'un rellotge, per sobre del qual la cristal·lina melodia és acomodada amb mestratge per Haydn.

El tercer moviment, un minuet, és un dels moments més nous d'aquesta simfonia. **El quart moviment** és un model de perfecció formal i de domini del contrapunt (l'art d'harmonitzar dues o més melodies que s'escolten simultàniament) i inclou una tibant secció central de gran complexitat interpretativa reservada per als instruments de corda.

http://www.youtube.com/watch?v=9Pb_RqpZ8Ic

<http://www.youtube.com/watch?v=B0GCyxO3H9Y>

Joc: Representem un rellotge!
[Capítol 6. Episodi 1. Idea 2: Arribar a l'hora]

Hi ha alguns compositors que semblen haver introduir el tic-tac del rellotge en els seus treballs. Haydn va fer una simfonia on podem escoltar la maquinària del rellotge:

Escoltem l'audició 22 amb atenció. (**Habilitat de recerca:** Observar).

- Intentem imaginar de quina manera podríem representar un rellotge seguint aquesta música, gesticulant amb braços i mans, tot organitzant una coreografia ballant o amb moviments d'expressió amb tot el cos. (**Habilitat de recerca:** Imaginar; **Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical al corporal).

- Podríem ballar aquesta simfonia representant el rellotge? (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge musical al corporal).

▪ **Audició 23: C. Saint Saëns. Carnaval dels animals: Aquarium.**

(Veure informació sobre C. Saint Saëns a la pàgina 39.)

L'aquarium: Flauta, harmònica de cristall, dos pianos, dos violins, viola i violoncel: La varietat d'instruments —i la forma com l'autor els va combinar— ens permet imaginar el món subaquàtic. La peça s'inicia amb una secció llarga, a la qual en segueix una de més curta; les dues tenen sonoritats subtils com l'aigua. L'harmònica de cristall (que no té res a veure amb la coneguda harmònica d'alè) és un instrument que es va inventar a mitjans del segle XVIII. Està basat en una sèrie de recipients de cristall i es va utilitzar molt entre finals del segle XVIII i principis del XIX.

<http://www.youtube.com/watch?v=E6FjQVKo5J0>

Pla de diàleg: L'aquari
[Capítol 6. Episodi 4. Idea 2: Peixos]

Camille Saint Sæens va escriure en unes vacances, en un poblet austríac, una obra titulada *El Carnaval dels Animals*.

Sentirem una musica que ha estat inspirada en peixos, en un aquari: audició 23. Escoltem-la. (**Habilitat de recerca:** Observar). Mentrestant, podeu anar fent preguntes del tipus:

La melodia principal podria fer-nos pensar en:

- Un peix nedant?
- Què pot ser aquest acompanyament en piano que és continu i circulant?
- Si parlem d'un aquari, com us l'imagineu?
- Què creieu que passaria si de cop hi aparegués un tauró, per exemple?

Programa: FILOSOFIA DEL LLENGUATGE

El relat del personatge de Pimi, en primera persona, és una història aparentment casolana i quotidiana. Tracta de l'activitat mental d'una nena normal en la seva vida de relació: família, escola i amics.

Pimi treballa el raonament analògic com a forma de coneixement que permet trobar relacions i semblances que, sense la precaució d'una mirada atenta, se'ns poden escapar.

Així doncs, aquest pensament es concreta a partir de relacions, comparacions, símls i metàfores.

Degut al fet que el programa està centrat en el treball del raonament analògic s'ha fet més difícil trobar propostes musicals que puguin completar els exercicis i Plans de Discussió.

Les 4 propostes musicals, que es fan a continuació, pretenen aconseguir l'objectiu que es persegueix en aquest programa, tot utilitzant el llenguatge musical com a recurs.

Informació per les audicions 01 i 02

Wolfgang Amadeus Mozart (1756 - 1791) fou un compositor de música clàssica.

Probablement el músic més prodigiós de tots els temps. Les seves primeres gires per Europa el van fer famós i el van familiaritzar amb els estils musicals europeus, que després va sintetitzar en les seves obres. Fou únic en la història de la música gràcies als seus assoliments en tot tipus de gèneres i formes, així com per la seva sorprenent fluïdesa de composició. La producció de Mozart és extraordinàriament extensa, s'ha afirmat que cap altre compositor no ha assolit tal mestria en tants mitjans diferents. La seva música, de formes ja fortament consolidades, poques vegades ha estat considerada com a revolucionària, però al públic de l'època, sens dubte, li va resultar difícil apreciar algunes de les seves obres, especialment a causa dels sorprenents contrastos, complexitat i harmonia de vegades dissonant.

▪ Audició 01: W. A. Mozart. Petita Serenata Nocturna nº 13 "Eine Kleine Nachtmusik". 1r moviment: Allegro.

Segons les notes personals de Mozart, la serenata tenia cinc moviments, però per raons desconegudes només ens n'han arribat quatre. Un dels minuets juntament amb el seu trio s'han perdut. L'obra estava originalment pensada per ser tocada per dos violins, viola, violoncel i contrabaix; un quintet de cordes. Però en interpretacions modernes el nombre de músics s'ajusta d'acord amb el criteri del director.

<http://www.youtube.com/watch?v=YofUPSyCrwo>

- **Audició 02: W. A. Mozart: Petita Serenata Nocturna nº 13. "Eine Kleine Nachtmusik". 1r moviment: Allegro. (a ritme de jazz)**

El jazz és un estil de música que va néixer al segle XIX als Estats Units i que es va estendre per tot el món durant el segle XX, arribant a tenir una gran popularitat.

La principal característica del jazz és la improvisació, és a dir, que no sempre es respecta totalment la partitura. Per tant, dóna més importància a l'interpret que al compositor. Normalment, el jazz és interpretat per solistes o per grups reduïts de músics (trios, quartets, quintets,...), amb una part rítmica (bateria, contrabaix o sota elèctric), i altra melòdica (piano, guitarra, trompeta, saxòfon).

Activitats per les audicions 01 i 02

Pla de diàleg: Comparem Mozart-clàssic amb Mozart-jazz
[Capítol 2. Episodi 1. Idea: Comparances]

Pimi ha reflexionat sobre la personalitat de la Isabel i la seva i les ha comparat identificant les semblances i les diferències.

Ara sentireu dues peces musicals i m'agradaria que identifiquéssiu, igual que ha fet Pimi, les semblances i les diferències. Audicions 01 i 02. (**Habilitat de conceptualització:** Establir semblances i diferències).

	Semblaça	Diferència
Petita serenata (clàssic)		
Petita serenata (jazz)		

- **Audició 03: G. Hacquard. So de tuba.**

Un **instrument musical de vent** és aquell que genera un so quan es fa vibrar l'aire, normalment en forma d'una columna d'aire en el seu interior. En la classificació de Sachs-Hornbostel s'anomenen aeròfons.

La freqüència de l'ona generada està relacionada amb la longitud de la columna d'aire - en el cas dels que en tenen, que són la majoria- i amb la forma de l'instrument. El timbre de cada instrument varia en funció de la seva construcció i la manera de fer-ne vibrar l'aire.

Pel que fa a la pràctica musical i a la composició, s'acostumen a classificar en dos grans grups:

- Instruments de metall, com per exemple, la trompa, el trombó, la trompeta i la tuba.
- Instruments de fusta, com per exemple, el clarinet, la flauta, l'oboè i el saxòfon.

▪ Audició 04: Orquestra simfònica del Vallès. So d'arpa.

L'**arpa** és un instrument de corda pinçada, format per un marc ressonant i una sèrie variable de cordes tensades entre la secció inferior i la superior. Les cordes poden ser pinçades amb els dits, les ungles o amb un o diversos plectres.

▪ Audició 05: G. Hacquard. So de clarinet.

El **clarinet** és un instrument de vent-fusta. Dins d'aquesta gran família, el clarinet pertany als instruments de canyeta simple, com el saxòfon. És un instrument format per diverses peces desmuntables: broquet, barrilet, cos superior, cos inferior i campana. La matèria prima, utilitzada principalment per a la seva construcció, és la fusta de banús. Tanmateix, en els últims anys han començat a utilitzar-se nous materials com la resina o el plàstic. És un instrument que conté de tres a quatre octaves. El clarinet esdevé avui dia un instrument imprescindible tant per a les orquestres com per a les bandes de música.

▪ Audició 06: G. Hacquard. So de violí.

El **violí** és segurament el més conegut de la família o grup d'instruments que en diem de corda fregada. A la història de la música, el violí ha estat un dels instruments més importants.

A part de ser el més conegut també és, sens dubte, el més agut. Aquest instrument acostuma a tocar totes les melodies importants de les músiques de les orquestres simfòniques.

El violí com el contrabaix, el violoncel i la viola, també té 4 cordes de diferent gruix, les més gruixudes sempre són les més greus i les primes són les més agudes. Aquestes cordes es freguen amb l'arquet. Però el més curiós de tot és que els pèls de l'arquet s'han de preparar per tal de tocar una música. Els violinistes (i tots els altres instrumentistes de corda fregada) han de passar els pèls de l'arquet per una resina per tal que s'agafin bé a les cordes de l'instrument. Penseu que això fa que soni molt millor l'instrument.

Activitats per les audicions 03, 04, 05 i 06

Pla de diàleg: Poden tenir sentiments o pensaments els instruments?
[Capítol 3. Episodi 3. Idea: Personificació de les coses]

Pimi nota que se li mouen les dents de llet i es pregunta “si una dent sap quan ha de caure”. Segur que Pimi, per un moment, podria imaginar que

els instruments tenen vida i vol posar-los un adjectiu: el més adequat per la seva personalitat. Quin posaries tu?

Aquests són els instruments: Violí, Clarinet, Tuba i Arpa

Aquests són alguns adjectius possibles: agut, greu, molest, agradable, harmoniós, ràpid, rítmic, fràgil, sensible, alegre, etc.

- Quins altres adjectius podríem dir d'aquests instruments si tinguessin vida?
(Habilitat de raonament: Raonar analògicament)

Informació per audicions 07 i 08:

Piotr Ilich Txaikovski (1840 – 1893) és un dels compositors russos més importants i, alhora, més populars del segle XIX. Va deixar una obra impressionant en el camp simfònic, però a més de les seves sis simfonies, va compondre innumerable concerts, poemes simfònics, música de cambra, òperes, i, per descomptat, els seus tres famosos i esplèndids ballets: "El Llac dels Cignes", "La Bella Dorment" i "El Trencaous".

▪ Audició 07: P. Txaikovski. *Trencaous*: Obertura.

El Trencaous és una obra amb la coreografia original de Lev Ivanov, el llibre de Màrius Petipa i la música de Piotr I. Txaikovski. L'argument del ballet s'inspirava en el conte de l'escriptor alemany E. Hoffmann, a partir d'una versió de l'escriptor francès Alexander Dumas.

Quan Ivan Vsevolozhshy, director dels Teatres Imperials russos, i Màrius Petipa li van encarregar a Txaikovski el projecte d'escriure una peça musical, no va mostrar gaire interès, més aviat el refusava, ja que considerava que l'argument de Hoffmann no tenia ni força ni encant per crear un ballet; no obstant això, el van convèncer. Curiosament, *El Trencaous* s'ha convertit en un dels millors i més populars ballets de tot el gran repertori del compositor rus.

Resum de l'argument

És la nit de Nadal i Clara i Fritz irrompen a escena cercant els seus regals. En lloc de trobar-se l'arbre de Nadal es troben al jutge Drosselmeier. No poden dissimular el seu desencant i recel. Però el jutge obre el seu abric i es converteix en un arbre de Nadal ple d'obsequis. Tot seguit, Clara queda captivada per la més humil de les joguines: un trencaous, que és alhora un soldadet de fusta. Els dos vaillets juguen i Fritz, en intentar prendre el trencaous a la seva germana, el fa malbé. Clara plora desconsoladament i quan se'n va a dormir l'acotxa i demana a les altres joguines que en tinguin cura perquè està malalt. Quan sonen les dotze de la nit comencen a passar coses estranyes: les joguines prenen vida. Tot d'una apareix el rei de les rates. Un exèrcit de soldadets de plom s'hi enfronta, però són derrotats. Quan el rei de les rates és a punt d'atacar el trencaous, apareix Clara que aconsegueix salvar-lo i foragitar el malvat ratolí.

El trencaous en aquell moment es transforma en un príncep. L'acció de Clara ha trencat l'encantament que el feia ser un trencaous.

El príncep, agraït, convida Clara a visitar el país de la fada de sucre, on tot, tot, és de sucre... però aquesta ja serà una altra història.

▪ Audició 08: P. Txaikovski. *El llac dels cignes*: Obertura.

El llac dels cignes és el primer dels tres ballets que va escriure el compositor rus Piotr Ilich Txaikovski (1840- 1893). Originalment, el ballet fou un encàrrec de l'Òpera de Moscou. Sens dubte aquest ballet és dels més coneguts i populars del món per la seva concepció, la seva admirable coreografia i la meravellosa música de Txaikovski.

Resum de l'argument

Es narra la història de Sígfrid, un príncep que, en arribar a la majoria d'edat, és convidat pels seus amics a una cacera amb el propòsit de distreure'l de la seva indecisió per triar esposa. Els joves caçadors troben un llac dominat pel bruixot Von Rothbart, qui, en veure's desfavorit per la mirada d'Odette, la transforma en un preciós cigne juntament amb la seva cort. Durant el dia ella és un cigne, però a la nit, durant uns breus instants, és una dona que espera ansiosa el seu primer petó d'amor per a alliberar-se de l'encanteri.

Sígfrid coneix Odette al voltant de la mitjanit, en presenciar el desencantament dels cignes. Von Rothbart observa aquesta trobada i, buscant la venjança, interposa a Odile, el cigne negre, perquè el príncep enganyat trenqui, al besar-la, els vots del primer amor, confós per la màgia i la bellesa. Sígfrid, no obstant això, desperta i trenca l'encís perquè lluita pel veritable amor, per la veritable reina dels cignes. Sígfrid i Odette s'enfronten als poders de Von Rothbart i, d'aquesta manera, triomfa l'amor.

Activitats per les audicions 07 i 08

Pla de diàleg i Exercici: Inventem una història increïble amb aquesta música.

[Capítol 7. Episodi 4. Idea: Inventar històries increïbles]

Igual que el Sr. Moliner fa inventar històries increïbles als seus alumnes, vosaltres n'inventareu una però, en aquest cas, ajudats de la música que us posaré que de segur farà que trobeu un argument. (**Habilitat de recerca:** Imaginar; **Habilitat de traducció:** traduir del llenguatge musical a l'oral)
Propostes: Audicions 07 i 08.

Cadascun dels fragments és l'obertura de dos ballets fets per Tchaikovski. El primer és *El Trencaous* i el segon el *Llac dels Cignes*. El primer està inspirat en un conte on surt el príncep trencaous amb els ratolins. El segon té una princesa que va ser transformada en cigne per un mag.

- Abans de començar a inventar la història, estaria bé, dialogar (**Habilitat de conceptualització:** Definir) una estona sobre:

Una història increïble és aquella que mai no hem sentit abans?

Una història increïble és aquella en la que hi ha personatges fantàstics?

Una història increïble és aquella que passa en indrets desconeguts?

Pot haver una història increïble a casa nostra?

Què és una història increïble?

- Ara, per grups o de manera individual, inventem una història increïble.
(Habilitat de recerca: Imaginar)

▪ **Audició 09: W. A. Mozart. Sonata K 331. Alla Turca: Allegretto.**

(Veure informació sobre Mozart a la pàgina 51.)

La **Sonata per a piano núm. 11 en la major, KV 331** de W. A. Mozart és una de les sonates més populars del compositor, especialment per la melodia del darrer moviment, la famosa *marxa turca*. L'obra, que dura aproximadament 24 minuts, està estructurada en tres moviments:

1. *Andante grazioso* - un tema i sis variacions
2. *Menuetto* - un minuet i trio
3. *Alla Turca: Allegretto*

No es coneix ni quan ni on la va compondre, s'ha suggerit que va ser a París cap el 1778. Tanmateix, actualment, es creu que podria ser a Viena o Salzburg cap el 1783.

L'últim moviment, **Alla Turca**, popularment conegut com la **Marxa turca**, és una de les peces per piano més conegudes de Mozart i, per extensió, de la música clàssica. Imita el so de les bandes turques del geníssers –antics soldats d'infanteria de la guàrdia del sultà otomà–, la música de les quals estava de moda en aquella època. Els exotismes otomans estaven molt de moda a la música europea d'aquells anys i una bona prova d'això és aquest Rondó "Alla turca". El mateix Mozart va donar instruccions precises sobre com s'havia de tocar: "No s'hi val a fer-ho a poc a poc i sense força! S'ha d'interpretar de pressa i amb potència, com si fos la marxa de l'exèrcit turc!"

Un rondó és una forma musical que es caracteritza per un tema principal, que es repeteix periòdicament i que s'alterna amb temes secundaris. El tema principal d'aquest Rondó alla turca de Mozart s'ha fet tan famós, que fins i tot serveix de melodia per a telèfons mòbils.

http://www.youtube.com/watch?v=8iebndRX_FA

▪ **Audició 10: L. van Beethoven. Sonata 15 Op. 28. "Pastoral". Scherzo: Allegro vivace.**

Ludwig van Beethoven (1770 - 1827) fou un compositor, director d'orquestra i pianista alemany. El seu llegat musical es va estendre, cronològicament, des del Classicisme fins a inicis del Romanticisme musical.

El seu art es va expressar en nombrosos gèneres i, encara que les simfonies van ser la font principal de la seva popularitat internacional, el seu impacte va ser significatiu, sobretot, a les obres per a piano i música de cambra.

La seva producció inclou els gèneres pianístics (32 sonates per a piano), de cambra (16 quartets de corda, 7 trios, 10 sonates per a violí i piano), vocal (lieder i una òpera: *Fidelio*), concertant (5 concerts per a piano i orquestra, un per a violí i orquestra) i orquestral (9 simfonies, obertures, etc.).

Juntament amb els nocturns de Chopin, les **sonates** de Beethoven creen un univers musical amb vida pròpia. Les sonates tenen un correlat amb la vida del compositor, la seva maduresa es reflectia en les partitures, així com els moments de decepció i desànim, o de patetisme i heroïcitat.

La sonata per a piano n.º 15 en Re major Op. 28 "Pastoral" consta de quatre moviments: Allegro, Andante, Scherzo: Allegro vivace i Rondo: Allegro ma non troppo. Dura aproximadament 25 minuts.

<http://www.youtube.com/watch?v=XYtLatRBhfo>

Activitats per les audicions 09 i 10

Pla de diàleg: Com és Pimi

Al llarg del llibre hem pogut veure que Pimi és:

1. Impacient amb l'altra gent,
2. Bromista,
3. Es coneix bé a sí mateixa,
4. Imaginativa,
5. Es fa moltes preguntes,
6. Demana raons,
7. Li agrada fer-se la misteriosa,

Una forma de traduir llenguatge verbal a llenguatge musical pot ser pensar com podria ser una persona si fos una música.

Aquí us proposem dues audicions (09 i 10). Escolteu-les pensant amb com és Pimi per vosaltres i trieu quina s'adiu més amb les característiques que li veieu. (**Habilitat de traducció:** Traduir del llenguatge oral al llenguatge musical)

També podeu fer una recerca, escoltant músiques i portar-ne una que us sembli millor. Podeu escriure un text que parli de com és Pimi (**Habilitat de traducció:** Explicar: narrar i descriure) i un dia fer una presentació de totes les músiques i els textos, per compartir.

Podeu lligar aquesta activitat amb els retrats de pintura i fotografies que proposem a Pensar amb la pintura.

Programa: LÒGICA

La novel·la filosòfica ***La descoberta de l'Aristòtil Mas*** conforma un programa adreçat a estudiants entre 11 i 12 anys. És un compendi de qüestions filosòfiques: epistemològiques, metafísiques, estètiques i ètiques amb una important presència de qüestions lògiques (formals i informals).

Els personatges viuen circumstàncies a l'escola, a casa o al carrer que susciten diàlegs que sovint prenen forma de recerques filosòfiques.

Degut al tipus de novel·la de la que parlem ha estat també difícil trobar propostes musicals. Totes les que trobem a continuació tenen relació amb accions concretes que viuen els personatges de la novel·la i que intentem recrear-les com a Pla de diàleg pels estudiants.

▪ Audició 01: P. Dukas. L'aprenent de bruixot.

Paul Dukas (1865 - 1935), compositor francès de l'escola impressionista, va néixer a París l'1 d'octubre de 1865 i allí va morir el 17 de maig de 1935. Va començar a tocar el piano als 5 anys, però la seva vocació no la va sentir veritablement fins als 14. El 1881 va ingressar al Conservatori de París a la classe d'harmonia, el 1884 va ser admès com alumne de composició i el 1886 va obtenir un 1er Premi de contrapunt i fuga. Va escriure força articles en diverses revistes, que van ser reunits el 1948 sota el títol *Ecrits sur la musique*. Fou amic i conseller d'Isaac Albéniz. Abans de suïcidar-se a París, va cremar part de la seva obra.

L'aprenent de bruixot es basa en una balada de Goethe. És un scherzo simfònic que descriu fidelment cada frase del text original. La balada conta la història d'un vell mag, l'aprenent del qual està desitjós d'imitar el seu mestre. El jove inexpert aconsegueix donar vida a una escombria a la qual li ordena portar aigua. Però aviat descobreix que no sap detenir el procés que ha engegat i que només el vell bruixot pot corregir. Dukas es val de l'ús del *leitmotiv* fent servir un instrument per identificar cada personatge i cada moment. Així:

El fagot: Per quan l'escombria cobra vida.

La corda: Per l'aprenent tant feliç com desesperat.

Unes fanfàrries: Presenten la impotència de l'aprenent per solucionar la situació creada.

Les trompes en terceres: El trencament de l'escombria. Les anades i vingudes de les escombries estan descrites en forma de cànon. El metall en ple diu la fórmula màgica amb que el bruixot desfà la situació.

La popularitat de la peça va créixer amb el film **Fantasia** (1940) de Walt Disney, en la qual Mickey Mouse va interpretar el paper de l'aprenent.

http://www.youtube.com/watch?v=wneUNq_Ndbw

<http://www.youtube.com/watch?v=2DX2yVucz24>

Escena del film **Fantasia**

Pla de Diàleg: L'aprenent de bruixot [Capítol 6. Idea 1: Els pensaments i la ment]

La Júlia ens explica que hi ha una melodia que l'obsessiona i que no se la pot treure del cap i és *L'aprenent de bruixot*.

Podríem fer l'audició (**Habilitat de recerca: Observar**) de la peça musical (Audició 01) i comentar les següents preguntes:

- Quins trets penseu que té la peça que pot fer que "s'enganxi" a la nostra memòria i pugui fer obsessionar la Júlia?
- Quan escolteu aquest ritme regular que sembla que vagi "a cops de martell", què us suggereix a la vostra ment? imatges o bé paraules?
- Us ha passat alguna vegada que, com la Júlia, se us hagi posat una cançó o una melodia dins del cap i no us la podeu treure, feu el que feu?
- Que us arriba a obsessionar més, músiques o imatges?
- Tal com parlen la Júlia, la Loli i la Laura, també podríem dir que la música no és real perquè no es pot veure ni tocar?
- Es poden veure les partitures i poden emetre música amb els instruments, però la música en sí està a l'aire i no la podem ni veure ni tocar. Dialogar sobre la realitat del so.

▪ **Audició 02: G. Fauré. Quartet No.1 en Do menor per violí, viola, cello i piano. 3r moviment: Adagio.**

Gabriel Fauré (1845 –1924) va ser un compositor francès. Fou alumne de Saint-Saëns (compositor del *Carnaval dels Animals*), va exercir com a organista a l'església de la Madeleine a París, després va ser professor de composició al Conservatori de París i, més tard, va assumir la direcció d'aquest centre (entre 1905 i 1920). És considerat, juntament amb Debussy, un dels més grans compositors francesos de principis del segle XX.

Fauré es va inclinar per un so més discret i emotiu, enfront de l'estil cridaner de Richard Wagner i els seus seguidors. Va compondre petits gèneres, especialment cançons i obres curtes per a piano.

<http://www.youtube.com/watch?v=TSn1psodKBQ>

Informació per les audicions 03 a 06

Johann Sebastian Bach (1685 – 1750) fou un organista i compositor alemany de música barroca, membre de la família de músics més extraordinària de la història.

Es considera que la seva fecunda obra és el cim de la música barroca i una de les màximes expressions de la música universal, no tan sols per la seva profunditat intel·lectual, la seva perfecció tècnica i la seva bellesa artística, sinó també per la síntesi dels diversos estils, tant de la seva època com del passat, i per la seva incomparable extensió. Bach és la font d'inspiració per als compositors posteriors, des de Mozart i Beethoven, passant per Brahms i Schönberg, fins els nostres temps.

Les seves obres estan entre les més sobresortints de la música clàssica. Destaquen més de dues-centes cantates d'església i unes vint de profanes, els *Concerts de Brandenburg*, *El clavecí ben temperat*, *Missa en si menor*, *Passió segons Sant Mateu*, *Art de la fuga*, *Ofrena Musical*, *Variacions Goldberg* i *Oratori de Nadal*, a més de nombroses obres vocals, orquestrals, per a orgue, clavecí i d'altres instruments.

▪ Audició 03: J. S. Bach. Sonata per viola de gamba i clavecí en Sol menor: Adagio.

La viola d'arc o **viola de gamba** és un instrument de la família de corda fregada amb trasts, desenvolupats al segle XV i que van ser molt utilitzats al Renaixement i al Barroc, època en què va destacar especialment com a instrument solista i com a integrant del baix continu. El seu ús va decaure a les darreres dècades del segle XVIII. L'interpret que la toca es coneix amb el nom de 'gambista'.

Johann Sebastian Bach va crear tres **Sonates per a viola de gamba i clave obligat** (en Sol major, en Re major i en Sol menor, respectivament BWV 1027, 1028 i 1029), i va utilitzar igualment la viola de gamba baix en diversos passatges de les *Passions segons Sant Joan i Sant Mateu*.

Adagio BWV1029

<http://www.youtube.com/watch?v=dhylgMEu60c>

Activitats per les audicions 02 i 03

Pla de diàleg: Sentim el concert del museu?
[Capítol 14. Idea 2. Gaudir dels propis sentits.]

Recordem que l'Anna i la Suki són les dues noies atretes per totes les manifestacions artístiques. En aquest episodi, i mentre són al museu, senten un concert en una sala, al costat de la que elles eren.

L'Anna i la Suki havien tocat a l'orquestra de l'escola i, per això, tenien una certa habilitat a l'hora d'identificar instruments. L'Anna pensava que allò que estava escoltant era un concert per un violí, un violoncel i un piano. La Suki va notar una petita diferència en els instruments que tocaven, va percebre un clavecí i dues violes.

Ara intentarem recrear aquell instant a veure si podem també percebre les diferències igual que elles. Els dos són moviments lents, és a dir, adagis. El fet que al primer fragment hi hagi un piano i al segon un clavecí dóna una percepció molt diferent que podríem aprofitar per dialogar: El so del clavecí i el so del piano... quines sensacions diferents us fan tenir? (**Habilitat de recerca:** Observar; **Habilitat de conceptualització:** Establir semblances i diferències).

- **Audició 04: J. S. Bach. Variacions Goldberg: Ària principal.**
- **Audició 05: J. S. Bach. Variacions Goldberg: Variació 03.**
- **Audició 06: J. S. Bach. Variacions Goldberg: Variació 10.**

Les **Variacions Goldberg**, originalment *Ària amb variacions diverses*, és el nom d'una obra per a teclat, composta per Johann Sebastian Bach el 1742, quan era *kantor* a Leipzig. Segons explica un biògraf de Bach, les variacions van ser encarregades a Bach pel comte Kaiserling, per tal que el clavicordista de la seva cort, Johann Gottlieb Goldberg, l'entretingués durant les seves nits d'insomni. El comte va recompensar de forma generosa Bach amb una mesura d'or, que contenia un centenar de llüisos d'or, l'equivalent a 500 tàlers, gairebé el sou d'un any com a *kantor*. L'obra ha arribat a ser una de les peces més apreciades pels amants de la música clàssica.

Les **Variacions Goldberg** es componen d'un tema, en aquest cas una ària, que serveix de base per les trenta variacions posteriors. Al final torna a repetir-se l'ària inicial. El que lliga totes les variacions no és la melodia del tema, sinó la base harmònica. Les melodies poden variar, però sempre amb un fil conductor harmònic. Bach només es va prendre algunes llicències en l'última variació, la qual té estranyes melodies musicals que s'allunyen del tema original, ja que són dues melodies folklòriques alemanyes.

<http://www.youtube.com/watch?v=rCuALWK6ZNq>

Ària Principal

http://www.youtube.com/watch?v=4w0_yVSgbAo

Variació 03

http://www.youtube.com/watch?v=l8_jyI7WQ80

Variació 10

Activitats per les audicions 04, 05 i 06

Pla de Diàleg: 30 Variacions per la mateixa melodia [Capítol 14. Idea 4: La cara.]

Una cara pot ser diferent, segons si la persona té son o està cansada, si està contenta o està trista, si està pensant o no...., però sempre es tracta de la mateixa persona amb la mateixa cara, tot i que amb una expressió diferent. També els músics o els pintors han volgut expressar la mateixa peça d'art o la mateixa melodia musical fent variacions de ritme, d'escala, en el cas dels músics o bé de llum en el cas dels pintors.

Pensem en el cas de Monet i la catedral de Rouen. En base a la llum que rebia a diferents hores del dia va pintar el mateix quadre amb diferents percepcions, pel que fa a llum.

Ara escoltarem 3 variacions, ja que escoltar-les totes 30 es faria molt llarg encara que seria bo que poguéssiu escoltar-les totes 30 a casa vostra.

- Què tenen en comú les tres peces?
- Que tenen de diferent les tres peces? (**Habilitats de conceptualització:** establir semblances i diferències)
- Es tracta de posar en paraules allò que transmeten les tres variacions: distinció d'harmonies, de sentiments, de ritmes, etc. (**Habilitat de traducció:** Interpretar)

Programa: ÈTICA I CONVIVÈNCIA

Elisa és el programa d'Ètica i Convivència. És un programa amb dues vessants: la literària i la fílmica. La literària està basada en el relat **Lisa** de M.Lipman. La part fílmica és una antologia de cinc pel·lícules que tracten aspectes d'ètica aplicada. Vegi's l'apartat *Cinema per pensar*.

▪ Audició 01: L. van Beethoven. Per a Elisa.

Ludwig van Beethoven (1770 - 1827) fou un compositor, director d'orquestra i pianista alemany. El seu llegat musical es va estendre, cronològicament, des del Classicisme fins a inicis del Romanticisme musical.

El seu art es va expressar en nombrosos gèneres i, encara que les simfonies van ser la font principal de la seva popularitat internacional, el seu impacte va resultar ser significatiu, sobretot, en les obres per a piano i música de cambra.

La seva producció inclou els gèneres pianístics (32 sonates per a piano), de cambra (16 quartets de corda, 7 tríos, 10 sonates per a violí i piano), vocal (lieder i una òpera: *Fidelio*), concertant (5 concerts per a piano i orquestra, un per a violí i orquestra) i orquestral (9 simfonies, obertures, etc.).

En certa ocasió, Beethoven va ser convidat a una reunió on hi havia alguns nens de diferents edats. En acabar l'audició una nena se li va apropar i li va explicar que ella també era artista, perquè ja tocava algunes peces amb el piano. A Beethoven, aquest comentari li va fer molta gràcia i, abans de marxar, li va demanar que li toqués alguna peça. La nena il·lusionada va interpretar obres de diversos compositors, però quan Beethoven li va demanar que toqués alguna de les seves sonates ella amb molta pena li va explicar que li agradaven molt, però que eren molt difícils, per la qual cosa el mestre li va prometre que composaria una peça molt més senzilla per a piano.

Aquest va ser el motiu pel qual va compondre la bagatella **Per a Elisa** a la qual va afegir el comentari: "Records del 27 d'abril de 1808". Però, en realitat la peça "Für Elise" ("Per a Elisa") s'hauria d'haver anomenat "Per a Teresa", ja que la nena a la que estava dedicada es deia Teresa Maffaldi, però l'editor no va entendre la lletra del compositor i es va pensar que posava 'Elisa' en comptes de 'Teresa'.

<http://www.youtube.com/watch?v=UPNU9DwFR0>

▪ Audició 02. J. Birkin. Elisa de l'àlbum "Arabesque".

Jane Birkin, actriu i cantant, anglesa de naixement i francesa per adopció, va viure en primera persona el dinamisme cultural dels anys 60 que caracteritzava el Swinging London. Posteriorment va emprendre el camí cap a París, on la polèmica escena d'un nu a la pel·lícula *Blow Up*, de Michelangelo Antonioni, i la posterior associació artística i personal amb Serge Gainsbourg, la van portar a la fama. **Elisa** és una cançó que va gravar Serge Gainsbourg al 1969 i que Jane Birkin ha versionat al seu àlbum **Arabesque** (2002).

Elisa

Elisa, Elisa
Elisa saute-moi au cou
Elisa, Elisa
Elisa cherche-moi des poux,
Enfonce bien tes ongles,
Et tes doigts délicats
Dans la jungle
De mes cheveux Lisa
Elisa, Elisa
Elisa cherche-moi au cou
Elisa, Elisa
Elisa cherche-moi des poux
Fais-moi quelques anglaises,
Et la raie au milieu
On a treize
Quatorze ans a nous deux
Elisa, Elisa
Elisa les autres on s'en fout,
Elisa, Elisa
Elisa rien que toi, moi, nous
Tes vingt ans, mes quarante
Si tu crois que cela
Me tourmente
Ah non vraiment Lisa
Elisa, Elisa
Elisa saute-moi au cou Elisa, Elisa
Elisa cherche-moi des poux,
Enfonce bien tes ongles,
Et tes doights délicats
Dans la jungle
De mes cheveux Lisa

http://www.youtube.com/watch?v=by1Q_8AEkfA
(Jane Birkin en viu)

<http://www.youtube.com/watch?v=HNis7RVh7-A>
(Serge Gainsbourg i Jane Birkin)

Pot ser interessant de posar-la a l'inici de curs, per introduir el personatge. Els acords arabitants poden fer creure que es tracta d'una noia àrab i pot donar joc a mesura que la història ens va desvetllant el personatge. Si alguns poden seguir la lletra en francès, poden explicar de què va la cançó als altres.

- **Audició 03: W. A. Mozart. Sonata en Fa major (K 332): Adagio**

Wolfgang Amadeus Mozart (1756 - 1791) fou un compositor de música clàssica. Probablement el músic més prodigiós de tots els temps. Les seves primeres gires per Europa el van fer famós i el van familiaritzar amb els estils musicals europeus, que després va sintetitzar en les seves obres. Únic en la història de la música gràcies als seus assoliments en tot tipus de gèneres i formes, així com per la seva sorprenent fluïdesa de composició. La producció de Mozart és extraordinàriament extensa, s'ha afirmat que cap altre compositor no ha assolit tal mestria en tants mitjans diferents. La seva música, de formes ja fortament consolidades, poques vegades ha estat considerada com a revolucionària, però al públic de l'època, sens dubte, li va resultar difícil apreciar algunes de les seves obres, especialment a causa dels sorprenents contrastos, complexitat i harmonia de vegades dissonant.

http://www.youtube.com/watch?v=OBW_UOOlb-M

- **Audició 04: J. S. Bach. El clavecí ben temperat BWV 846: Preludi nº 1.**

Johann Sebastian Bach (1685 – 1750) fou un organista i compositor alemany de música barroca, membre de la família de músics més extraordinària de la història.

Es considera que la seva fecunda obra és el cim de la música barroca i una de les màximes expressions de la música universal, no tan sols per la seva profunditat intel·lectual, la seva perfecció tècnica i la seva bellesa artística, sinó també per la síntesi dels diversos estils, tant de la seva època com del passat, i per la seva incomparable extensió. Bach és la font d'inspiració per als compositors posteriors, des de Mozart i Beethoven, passant per Brahms i Schönberg, fins els nostres temps.

Les seves obres estan entre les més sobresortints de la música clàssica. Destaquen més de dues-centes cantates d'església i unes vint de profanes, els *Concerts de Brandenburg*, *El clavecí ben temperat*, *Missa en si menor*, *Passió segons Sant Mateu*, *Art de la fuga*, *Ofrena Musical*, *Variacions Goldberg* i *Oratori de Nadal*, a més de nombroses obres vocals, orquestrals, per a orgue, clavecí i d'altres instruments.

El clavecí ben temperat és el nom de dos cicles de preludis i fugues, compostes en totes les tonalitats majors i menors de la gamma cromàtica.

Com molta de la música de Bach, cap dels dos volums no va ser publicat durant la seva vida: només es coneix la data que van ser compilats, però no la data en la que van ser compostats, tot i que existeixen diverses especulacions referent a això.

Ambdós volums comparteixen el mateix esquema: cada llibre comprèn 24 grups, constituïts per un preludi i una fuga en el mateix to. És, per tant, una col·lecció enorme que comprèn 48 preludis i 48 fugues, l'objectiu de les quals és, alhora, musical, teòric i didàctic.

http://www.youtube.com/watch?v=D_ckEtZvKmw

▪ Audició 05. E. Satie. Gymnopédie nº1

Eric Alfred Leslie Satie (1866 - 1925), compositor i pianista francès. Després d'haver conviscut amb les avantguardes de la seva època, la seva obra resulta encara avui tan extravagant com la seva vida. De conductes transgressores, de caràcter insuportable i intransigent, amb idees absurdes i ocurrences en ocasions irritants i fins i tot paranoiques, es presentava a si mateix com "gimnopedista" i com "fonometrògraf" (qui mesura i escriu els sons), preferint definir-se més així que no com a "músic". Titulava les seves obres de manera delirant ("Tres fragments en forma de pera", per exemple) i les anotacions de les seves partitures resultaven en ocasions grotesques. Va ser una de les primeres persones a aparèixer en el cinema, el 1924, en la pel·lícula "Entreacte" de René Clair. És conegut com Erik Satie (va canviar, des de la seva primera composició en 1884, la 'c' final del seu nom per una 'k')

Les **Gymnopédies** són peces lleugeres però atípiques, que desafien deliberadament nombroses regles de la música clàssica i també de la contemporània. Aquest rebuig desvergonyit per les convencions és tanmateix poc perceptible per a l'oient car la música és portada per una forta càrrega emocional i per l'elegància de la narració. Les *Gymnopédies* estan inspirades en la poesia de J.P. Contamine de Latour (1867-1926), qui, al seu poema "The Ancient", fa servir la paraula "gymnopédie".

L'agost de 1888, es va publicar la primera Gymnopédie. Més tard, aquell mateix any, es va publicar la tercera Gymnopédie. La segona Gymnopédie, però, no es va publicar fins a 7 anys després.

Satie utilitza el terme "música de mobiliari" (seria el que ara coneixem com a música ambiental o funcional, música per no ser escoltada) per referir-se a algunes de les seves peces, la qual cosa implica que podrien ser utilitzades com a música de fons.

"Lent i dolorós", així va dir Satie que havia de tocar-se la Gymnopédie Num. 1.

<http://www.youtube.com/watch?v=ljiKS0ry7tA>

Informació per les audicions 06 i 07

(Veure informació sobre Bach a la pàgina 66.)

▪ Audició 06: J. S. Bach. Concert per a violí nº 2 en Mi Major. 2n moviment: Adagio.

El **Concert per a violí en mi major** de J. S. Bach (**BWV 1042**) és un concert en el que el solista és el violí. Està acompanyat per una orquestra de corda i baix continu. S'estructura en tres moviments: Allegro; Adagio e sempre piano, Allegro.

<http://www.youtube.com/watch?v=1C39TjQ0yDA>

▪ Audició 07: J. S. Bach. Suite orquestral nº 3 in Re major BWV 1068.

Aquesta **Suite** és una de les obres orquestrals més conegudes de Bach. La plantilla instrumental està formada per cordes (primers i segons violins, violes, violoncel·ls, contrabaixos, clavecí, dos oboès, tres trompetes i timbals). El clavecinista era el líder de l'orquestra i normalment els altres instrumentistes s'agrupaven al seu al voltant.

El segon moviment de la Suite BWV 1068 és un ària que, com la seva anàloga lírica, és sempre melodiosa. Aquesta ària conté alguns dels més bells compassos que va escriure Bach. Pot dir-se que aquesta és "l'ària". L'èxit musical de l'ària resideix tant en la melodia com en els seus altres components. Les línies melòdiques del violí i la viola s'entreteixeixen eficaçment amb la melodia principal. El moviment d'una tendeix a ser la resposta al moviment de l'altra. Quan la melodia sosté un to llarg, una altra de les parts té figures que es van movent.

La melodia sona molt suaument, com si s'estigués despertant, primer estirant-se i després traient-se la mandra.

És una obra simple, meravellosament simple. Bach crea un estat d'ànim serè, però tot i així inclou la tensió necessària per atreure l'interès del que escolta. Aquesta peça il·lustra la manera en la qual un gran compositor empra els patrons usuals de cordes i notes i els agrega la justa proporció de varietat i imaginació.

<http://www.youtube.com/watch?v=NIT8yeEYbMs>

Activitats per les audicions 03 a 07

Música per acompanyar el visionat dels quadres proposats **[Pròleg: Carta al pare absent]**

Aquesta proposta pretén crear un ambient i una atmosfera de quietud al voltant de l'exercici 0.1: Un saló on escriure recollidament.

En el moment que es veuen els quadres proposats podem posar aquesta música que pot ampliar la percepció sensitiva dels quadres.

Les cinc composicions poden generar un moment intimista. Hi ha persones que poden arribar a aquesta intimitat amb diferents instruments. La proposta gira al voltant del piano (primera, segona i tercera), el violí (la quarta) i el cel·lo (la cinquena) en moviments lents com l'Adagio.

1. Sonata in F major K 332. Adagio, Mozart
2. El clavecí ben temperat BWV 846: Preludi nº 1, Bach
3. Gymnopédies - 1. Lent Et Dououreux, Satie
4. Violí Concerto No. 2 in E Major, BWV 1042 - II: Adagio, Bach

5. Overture (Suite) No. 3 in Re Major, BWV 1068, Bach.

Quina d'aquestes peces encaixa millor amb cada quadre i amb l'ambient que es descriu a *Elisa*. (**Habilitats de traducció:** Traduir del llenguatge musical al plàstic)

▪ Audició 08. Quartet de corda núm. 6 en si bemoll major, opus 18, de Ludwig van Beethoven.

Ludwig van Beethoven (1770 - 1827) fou un compositor, director d'orquestra i pianista alemany. El seu llegat musical es va estendre, cronològicament, des del Classicisme fins a inicis del Romanticisme musical.

El seu art es va expressar en nombrosos gèneres i, encara que les simfonies van ser la font principal de la seva popularitat internacional, el seu impacte va ser significatiu, sobretot, a les obres per a piano i música de cambra.

La seva producció inclou els gèneres pianístics (32 sonates per a piano), de cambra (16 quartets de corda, 7 trios, 10 sonates per a violí i piano), vocal (lieder i una òpera: *Fidelio*), concertant (5 concerts per a piano i orquestra, un per a violí i orquestra) i orquestral (9 simfonies, obertures, etc.).

La música del quart moviment de la novena simfonia, està basada en *l'Oda a l'Alegria* de Friedrich von Schiller i va ser elegida Himne de la Unió Europea.

El **Quartet de corda núm. 6** en si bemoll major, opus 18, de Ludwig van Beethoven, va ser compost entre 1799 i 1800, publicat el 1801 i dedicat, amb els cinc altres quartets de l'opus 18, al príncep Joseph Franz von Lobkowitz, que tenia al seu càrrec al violinista i amic de Beethoven, Karl Amenda. És cronològicament el cinquè dels sis primers quartets de Beethoven.

L'adàgio patètic del final porta el títol «la Malenconia». Consta de quatre moviments i la seva execució dura aproximadament 25 minuts:

1. *Allegro con brio*
2. *Adagio, ma non troppo*
3. *Scherzo. Allegro*
4. *Adagio « la Malinconia » — Allegretto quasi Allegro*

4t mov. "La malenconia"

http://www.youtube.com/watch?v=LbRZw_ACuKo

Escoltar amb atenció el quart moviment i preguntar-se: Quin paper fa la música a l'inici de l'episodi 2 d'*Elisa*? (**Habilitat de recerca:** Observar; **Habilitat de traducció:** Interpretar)

▪ Audició 09. J. Lennon. *Imagine*.

John Lennon (John Winston Lennon, 1940 - 1980) fou un cantant i compositor anglès que va saltar a la fama per ser el fundador de The Beatles juntament amb Paul McCartney, amb qui va formar una de les parelles de compositors més

famoses i amb més èxit de la història de la música pop.

A banda de la seva carrera musical, Lennon també va exercir d'activista polític pacifista, dibuixant, actor i escriptor. Casat en primeres núpcies amb Cynthia Powell, el seu gran amor fou posteriorment l'artista japonesa Yoko Ono, amb qui es va casar l'any 1969 i amb qui va conviure fins a la seva mort, esdevinguda a Nova York el 1980, com a conseqüència d'un atemptat perpetrat per un admirador amb problemes mentals, Mark David Chapman.

Imagine és una cançó de John Lennon, escrita amb col·laboració amb Yoko Ono, publicada el 1971 en l'àlbum del mateix nom. La lletra està parcialment inspirada en el llibre de poemes de Yoko Ono, *Grapefruit*, de 1964, on cada poema comença amb una invocació semblant.

La cançó que es queixa de les guerres (*nothing to kill or die for*), de les fronteres (*imagine there's no countries*), de la religió (*no religion too*) conclou que hauríem de compartir el món (*imagine all the people sharing all the world*) i que encara que sembli que en la cançó es demana molt, no només Lennon vol la pau (*you may say I'm a dreamer, but I'm not the only one*).

"Imagine":

Imagine there's no heaven, it's easy if you try, no hell below us, above us only sky. Imagine all the people living for today...	(Imagina que no hi ha cel,) (és fàcil si ho proves,) (sense infern sota nostre,) (damunt nosaltres sols el cel blau.) (Imagina tothom) (vivint l'avui...)
Imagine there's no countries, it isn't hard to do, nothing to kill or die for, and no religion too. Imagine all the people living life in peace...	(Imagina que no hi ha estats,) (no és difícil de fer,) (res per matar o per morir,) (ni tampoc religions.) (Imagina tothom) (vivint en pau..)
You may say I'm a dreamer, but I'm not the only one. I hope someday you'll join us and the world will be as one.	(Pots dir que sóc un somniador,) (però no sóc l'únic.) (Espero que algun dia t'uneixis a nosaltres) (i que el món sigui un.)
Imagine no possessions, I wonder if you can, No need for greed or hunger, A brotherhood of man. Imagine all the people sharing all the world...	(Imagina que no hi ha possessions,) (em pregunto si podràs,) (sense necessitat de cobejança ni de gana,) (en germanor.) (Imagina tothom) (compartint el món...)
You may say I'm a dreamer, but I'm not the only one I hope someday you'll join us and the world will live as one.	(Pots dir que sóc un somniador,) (però no sóc l'únic.) (Espero que algun dia t'uneixis a nosaltres) (i que el món sigui un.)

<http://www.youtube.com/watch?v=2xB4dbdNSXY>

Exercici: Escoltem i cantem *Imagine* de John Lennon [Episodi 3. Idea 4: La Guerra]

Quin món ens dibuixa Lennon en aquesta cançó? Com encaixen la lletra i la música?

Quin sentit final trobes a aquesta cançó?

▪ Audició 10: L. E. Aute. *Libertad*

Luis Eduardo Aute (nascut a Manila, 1943), és fill de català i de filipina d'ascendència espanyola i un autor i intèrpret en llengua castellana.

Començà a escriure cançons i a enregistrar-les l'any 1967, tot i que trigà molts anys a actuar en públic. Ha viscut a Barcelona i parla força bé el català. L'any 1967 publicà un disc amb versions en català de dos dels seus primers èxits: "Al·leluia núm. 1" i "Roig damunt el negre". Al seu doble disc en directe *Entre amigos* (1983), cantà en català un fragment de la cançó de Serrat "Paraules d'amor".

Aute sempre ha utilitzat la cançó per comunicar tot allò que pensa respecte a conceptes com ara la Bellesa, la Bondat, l'Univers, La Guerra i.....també la Llibertat. En una entrevista que li van fer i on li preguntaven si preferia la seguretat o la llibertat, ell va respondre:

"Sin duda, la libertad. La seguridad es muy tramposa. Si hay libertad, la seguridad viene dada, porque si hay libertad, hay inteligencia; si hay inteligencia, hay bondad; y si hay bondad, hay seguridad. Si no hay libertad, no hay nada".

Libertad

L.E. Aute

Y van pasando los años
Y al fin la vida no puede ser
sólo un tiempo que hay que recorrer
a través del dolor y el placer;
quién nos compuso el engaño
de que existir es apostar a no perder.
Vivir es más que un derecho,
es el deber de no claudicar
el mandato de reflexionar
qué es nacer, qué es morir, qué es amar.
el hombre, por qué está hecho
y qué eres tú, libertad,
libertad, libertad, libertad.
La idea no es razonable,
tampoco el verbo fundamental;
¿es el alma principio o final,
o armonía del bien frente al mal?
qué es el amor insondable
que empuja al cuerpo a ser incógnita
inmortal.

El siglo está agonizando
y el testamento que va a dejar
es un orden que quiere ocultar
el preciso compás del azar;
a qué seguir respirando
si no estás tú, libertad,
Libertad, libertad, libertad.

<http://www.youtube.com/watch?v=VvhsLtEv3dQ>

Pla de diàleg: Cançó “Libertad” de Luis Eduardo Aute [Capítol 4. Episodi 12]

L'audició d'un dels cantautors espanyols més coneguts, com Luis Eduardo Aute, es pot plantejar com a complement al Pla de Diàleg i a l'exercici al voltant del concepte de llibertat:

- Què en penseu vosaltres sobre el dilema seguretat - llibertat?
- Si tothom és lliure de fer el que vol ens trobarem en un ambient segur?
- Quan és important la llibertat i quan l'hem d'utilitzar?

Escoltem la cançó de Aute o bé llegim la seva lletra com a punt de partida del diàleg. Si suscita prou interès es pot fer una pissarra.

Informació per audicions 11 a 13.

Antonio Lucio Vivaldi (1678 –1741), va ser un reconegut violinista i un dels principals compositors del barroc.

Com en tants i tants casos d'altres artistes, tots els èxits que l'acompanyaren no evitaren que morís ben pobre. Quan Vivaldi va marxar cap a Viena on regnava Carles VI, per aconseguir el lloc de compositor de la cort, estaven en guerra i amb aquest panorama Vivaldi quedà sense protecció i va haver d'anar malvenent manuscrits fins a la seva mort. Va morir a casa de la vídua d'un fabricant de selles el 27 o 28 de juliol de 1741 i va ser enterrat al dia 28 de juliol en una fossa comuna.

Tot i que ara ens costi de creure, perquè sabem que en vida va ser un compositor famós i prestigiós, la seva música va ser oblidada des de la seva mort fins la seva redescoberta ja avançat el segle XVIII.

Les quatre estacions - Antonio Vivaldi: La tardor.

Les quatre estacions és un conjunt de 4 concerts per a violí que va compondre el 1723, i és l'obra més coneguda de Vivaldi i, també, una de les més popularitzades de tota la música clàssica, a més de ser l'obra amb més enregistraments, en disc, de l'història. Cada concert segueix l'estructura de tres moviments, amb un moviment lent central (*lento, adagio, largo*), al mig de dos moviments ràpids (*allegro, presto*, etc.).

La tardor - Concert núm. 3 en Fa Major, Op. 8, RV 293.

- **Audició 11: Allegro.**
- **Audició 12: Adagio molto.**
- **Audició 13: Allegro.**

Vivaldi va escriure un sonet per a cada estació, el de la tardor és aquest que reproduïm en una traducció:

La Tardor

http://www.youtube.com/watch?v=XZ6NC0tJ_dA
1r mov. Allegro

Allegro

Els camperols celebren amb balls i cants
 De la fel·liç collita el dolç plaer
 I del licor de Bacus tan encesos
 Amb el somni acaben el seu goig.

<http://www.youtube.com/watch?v=1Eh-SCqsn8g>
2n mov. Adagio molto

Adagio molto

Fa que tots acabin els balls i cants
 La brisa que temperada dóna plaer,
 I l'estació que convida tant i tant
 A gaudir d'un dolcíssim son.

<http://www.youtube.com/watch?v=d-h-rfKq9zI>
3r mov. Allegro

Allegro

Els caçadors, amb l'alba, a la caça
 Amb banyes, escopetes i gossos surten fora
 Fuig la presa i segueixen els rastres;
 Ja fatigada i espantada pel gran soroll
 De les escopetes i els gossos, ferida sembla
 Sense forces vol fugir, però capturada mor.

**Pla de diàleg: Audició de *La Tardor* d'Antonio Vivaldi
 [Capítol vuit. Episodi 18]**

Tenim els 3 moviments de La tardor d'Antonio Vivaldi: Allegro, Adagio, Allegro, que podem escoltar al mateix moment que observem el 8 quadres proposats al *Manual Ètica i Convivència* amb motiu de la tardor. I encetem un diàleg a partir d'aquestes preguntes:

- Hi ha colors que semblen repetir-se en alguns del quadres?
 - Pensem que aquests colors tenen alguna relació amb alguns dels 3 moviments de la música que escoltem?
 - Amb alguns del instruments?
 - El ritme de la música d'alguns dels moviments el relacioneu amb accions que tenen lloc a la tardor? Amb l'aire? amb la caiguda de les fulles?
- (Habilitat de traducció: Traduir del plàstic al musical i a l'inrevés)

▪ **Audició 14: R. Newman. *You've got a friend in me.* (BSO *Toy Story*).**

Randall Stuart Newman "Randy" (1943) és un compositor nord-americà, arranjador, cantant i pianista molt reconegut per les seves cançons pop de protesta i per la seva música de cinema. Des dels anys 80, Newman ha treballat principalment com a compositor de música de cinema amb bandes sonores que inclouen *Ragtime*, *The Natural*, i *Toy Story* (d'aquesta última és la cançó que us proposem aquí). Newman sempre ha obtingut elogis de la crítica, fins i tot quan les seves vendes eren modestes. Ha guanyat una colla de premis, incloent-hi un Oscar, un premi Emmy, i quatre premis Grammy.

You've got a friend in me.

You've got a friend in me.
 You've got a friend in me.
 When the road looks rough ahead,
 And you're miles and miles from your nice warm bed.
 You just remember what your old pal said.
 Boy, you've got a friend in me.
 Yeah, you've got a friend in me.
 You've got a friend in me.
 You've got a friend in me.
 If you've got troubles, and I got 'em too.
 There isn't anything I wouldn't do for you.
 If we stick together we can see it through,
 Cause you got a friend in me.
 Yeah, you got a friend in me.
 Some other folks might be a little bit smarter than I am.
 Bigger and stronger too.
 Maybe, but none of them will ever love you the way I do,
 It's me and you, boy.
 And as the years go by,
 Our friendship will never die.
 You gonna see it's our destiny.
 You got a friend in me.
 You got a friend in me.
 Yeah, you got a friend in me.

<http://www.youtube.com/watch?v=LXARdPb4YBs&>

Exercici: Escoltem una peça musical de Toy Story [Capítol vuit. Episodi 19]

Ja que parlem d'amistat, la pel·lícula *Toy Story* de Pixar i Walt Disney tenen dedicada una cançó a l'amistat. La podem escoltar i intentar entendre en anglès què ens diu sobre l'amistat. (**Habilitat de recerca:** Observar; **Habilitat de traducció:** Interpretar)

▪ Audició 15: F. Schubert. Sonata per Violí i Piano en Re Major: Allegro Molto.

Franz Peter Schubert (1797 - 1828) fou un compositor austríac. Tot i que va morir molt jove, quan tenia només 31 anys, Schubert és un dels grans compositors del segle XIX i el mestre indiscutible del *lied* (en va escriure uns 600). També va escriure música litúrgica, òperes, música incidental i una quantitat important de música de cambra i per a piano, així com nou simfonies (incloent-hi la famosa Simfonia Inacabada). La seva música és especialment melòdica i harmònica.

<http://www.youtube.com/watch?v=5dv3xAQmyB4&>

Capítol 9. Episodi 23

Pla de Diàleg: Escoltem el quartet de Schubert de la No i en Gabi

La No i en Gabi viatjaran a París per presentar-se a un concurs de música. La No toca el violí i en Gabi el piano. Són a casa de la Suki i dediquen un moment a assajar. Toquen peces de Stravinsky i de Bach però al final sembla que tots dos toquen una sonata de Schubert. Escoltem atentament una Sonata de Schubert per a piano i violí.

- Pots descriure quina atmosfera destil·la aquesta sonata? (**Habilitat de traducció:** traduir del llenguatge musical a l'oral; **Habilitat de traducció:** Explicar: narrar i descriure).

- Què afegeix aquest episodi al relat d'Elisa?

Informació per audicions 16 a 18.

Veure informació sobre Antonio Vivaldi i *Les quatre estacions* a la pàgina 72.

La primavera - Concert núm. 1 en Mi Major, Op. 8, RV 269.

- Audició 16: Allegro.
- Audició 17: Largo.
- Audició 18: Allegro.

Vivaldi va escriure un sonet per a cada estació, la de la primavera és aquest que reproduïm en una traducció:

1r moviment: Allegro

La primavera ha arribat.
Les aus celebren el seu retorn
amb la cançó de festa,
i els rierols estan murmurant
suaument acariciats per la brisa.
Tempestes elèctriques, els heralds de la primavera,
el rugit, emeten el seu fosc mantell sobre el cel,
Després es panseixen al silenci,
i les aus ocupen les seves cançons amb encant,
una vegada més.

2n moviment: Largo

Al prat cobert de flors,
amb les branques carregades de fulles,
el pastor de cabres dorm,
el seu fidel gos al seu costat.

3r moviment: Allegro

Guiats pel so festiu de les gaites rústiques,
nimfes i pastors dansen a la lleugera
sota el dosser brillant de la primavera.

<http://www.youtube.com/watch?v=jaznnKu6Tbc>

1r mov. Allegro

<http://www.youtube.com/watch?v=hLa0-tPQydI>

2n mov. Largo

<http://www.youtube.com/watch?v=6yn1Ghwd8fs>

3r mov. Allegro

Activitats per les audicions 16 a 18

Musica per veure els quadres de la primavera
[Capítol onze. Episodi 21]

Igual que amb els quadres de la tardor, podem fer el visionat dels 10

quadres proposats al *Manual Ètica i Convivència* al voltant de la primavera amb els 3 moviments de la Primavera de Vivaldi. I encetem un diàleg a partir d'aquestes preguntes:

- Hi ha colors que semblen repetir-se en alguns del quadres? Si és així, per què creus que deu ser?
- Penses que aquests colors tenen alguna relació amb alguns dels 3 moviments de la música que escoltem? Per què?
- Amb alguns dels instruments?
- El ritme de la música d'alguns dels moviments el relacioneu amb accions que tenen lloc a la primavera? Amb l'aire, amb les flors i els colors?

* * *

Al GrupIREF tenim a la vostra disposició les audicions esmentades de *Tot Pensant*, *Pèbili*, *Kio i Gus*, *Pimi*, *Aris* i *Elisa*. Si les voleu usar les heu d'encomanar a través d'un e-mail a grupiref@grupire.org